

บทที่ 3

มาตรการเยียวยาความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของต่างประเทศ

การศึกษา เรื่อง มาตรการทางกฎหมายและแนวทางการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ในบทนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ การศึกษาถึงหลักเกณฑ์การเยียวยาความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของต่างประเทศ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากตำรา แนวคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดที่สำคัญ คือ ผู้วิจัยพบว่า ประเทศไทยนั้น ยังไม่มีกฎหมายที่เป็นกฎหมายหลักของการเยียวยาความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย แต่มีกฎหมายที่ให้ผลลัพธ์เทียบเคียงอยู่หลายฉบับด้วยกัน ทั้งกฎหมายที่มีบทบัญญัติเป็นการทั่วไป และกฎหมายเฉพาะ ประกอบด้วย

- 3.1 ความหมายของคำว่า “สินค้า” ของต่างประเทศ
- 3.2 ความหมายของ “สินค้าที่ไม่ปลอดภัย” ของต่างประเทศ
- 3.3 ความรับผิดชอบของผู้ประกอบการในต่างประเทศ
- 3.4 ผู้มีสิทธิเรียกค่าเสียหายของต่างประเทศ
- 3.5 ความเสียหายที่จะได้รับการเยียวยาและขอบเขตของความรับผิดชอบของต่างประเทศ
- 3.6 ภาระการพิสูจน์ของต่างประเทศ
- 3.7 ข้อยกเว้นความรับผิดชอบของผู้ประกอบการในต่างประเทศ
- 3.8 อายุความ
- 3.9 การชดเชยและเยียวยาความเสียหายตามกฎหมายเฉพาะ
- 3.10 ข้อกำหนดในสหภาพยุโรปเกี่ยวกับเรื่องของเล่น
- 3.11 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของต่างประเทศ

3.1 ความหมายของคำว่า “สินค้า” ของสหรัฐอเมริกา

Restatement (Third) of Torts ของสหรัฐอเมริกาให้คำนิยามคำว่า Products หรือ สินค้าไว้ใน Section 19 ว่าหมายถึง ทรัพย์สินส่วนบุคคล อันมีรูปร่าง กรณีอสังหาริมทรัพย์อาจอยู่ในบังคับ หากมีการผลิตเป็นจำนวนมากต่อครั้ง (Mass Product) แต่ไม่ครอบคลุมถึงการบริการ และเลือด เนื้อเยื่อของมนุษย์

EC Directive 85/374/EEC¹ แห่งสหภาพยุโรปได้นิยามคำว่า สินค้า หรือผลิตภัณฑ์ (Products) ไว้ค่อนข้างกว้างขวาง ตามมาตรา 2 ว่าหมายความว่า สัณหาริมทรัพย์ทุกชนิดรวมทั้ง สัณหาริมทรัพย์ทุกชนิดที่ประกอบด้วยสัณหาริมทรัพย์อื่น หรือ ประกอบติดกับอสังหาริมทรัพย์ และ ให้หมายความรวมถึงกระแสไฟฟ้าด้วย

3.2 ความหมายของ “สินค้าที่ไม่ปลอดภัย” ของสหรัฐอเมริกา

คำว่า “สินค้าที่ไม่ปลอดภัย” ของ EC Directive 85/374/EEC แห่งสหภาพยุโรป² คือ สินค้าที่ชำรุดบกพร่องตามความใน กฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบความเสียหายอันเกิดจากสินค้า ของต่างประเทศนั้น หมายถึงสินค้าที่ขาดความปลอดภัย ส่วนรายละเอียดว่าอย่างไรจึงจะถือว่า สินค้าขาดความปลอดภัยอาจแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ

Restatement (Third) of Torts ของสหรัฐอเมริกา Section 402 A ได้นิยามคำว่า “Defect” ไว้ว่า สินค้าย่อมไม่ปลอดภัยเมื่อเวลาขายหรือกระจายสินค้า มีความไม่ปลอดภัยเนื่องจากการผลิต มีความไม่ปลอดภัยเนื่องจากการออกแบบ หรือมีความไม่ปลอดภัยเนื่องจากมีคำสั่งหรือคำเตือนไม่เพียงพอ และยังรวมถึงความไม่ปลอดภัยเนื่องจากบรรจุภัณฑ์ด้วย ทั้งนี้ Section 402 A ได้มีการนิยามความไปปลอดภัยในลักษณะต่างๆ ดังนี้

1) สินค้ามีความไม่ปลอดภัยเนื่องจากการผลิต เมื่อสินค้านั้นมีลักษณะไม่ตรงกับการออกแบบ แม้ว่าได้มีการใช้ความระมัดระวังอย่างเต็มที่ในการผลิตและการจัดกระจายสินค้าแล้วก็ตาม

2) สินค้ามีความไม่ปลอดภัยเนื่องจากการออกแบบ เมื่อความเสี่ยงที่จะเกิดจากภัยอันตรายสามารถคาดเห็นและหลีกเลี่ยงได้ โดยการที่ผู้ขายหรือผู้จำหน่ายหรือผู้อื่นในระบบจัดจำหน่ายสามารถออกแบบในลักษณะอย่างอื่นที่เหมาะสมได้ และการที่ไม่เลือกออกแบบอื่น ทำให้สินค้านั้นกล่าวไม่ปลอดภัยตามที่ควรจะเป็น

¹ ชื่อเต็มว่า EC Directive on the Approximation of the Laws, Regulations and Administrative Provisions of the member States Concerning Liability for Defective Product ซึ่งเป็นเสมือนข้อผูกพันหรือกฎเกณฑ์อันก่อให้เกิดผลต่อประเทศภาคีสมาชิกของสหภาพยุโรปในอันที่จะต้องตรากฎหมายภายในตามบทบัญญัติของ Directive ที่มีวัตถุประสงค์จะให้ความคุ้มครองขั้นต่ำแก่ผู้ได้รับความเสียหาย.

² สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.(2546).บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติ ความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. .... ม.ป.ท. หน้า 8.

3) สินค้ามีความไม่ปลอดภัยเนื่องจากคำสั่ง หรือคำเตือนไม่เพียงพอ ในกรณีที่ความไม่ปลอดภัยของสินค้านั้นสามารถคาดเห็นได้ และสามารถถูกลดหรือหลีกเลี่ยงได้โดยการจัดทำคำสั่ง หรือคำเตือนที่เหมาะสม โดยผู้ขาย หรือผู้จัดจำหน่าย หรือบุคคลใดที่อยู่ในห่วงโซ่ของระบบการจัดจำหน่าย และในกรณีที่การยกเว้นการเตือนทำให้สินค้าไม่ปลอดภัยโดยไม่สมควร

EC Directive 85/374/EEC แห่งสหภาพยุโรป มิได้กำหนดบทนิยามของคำว่า “สินค้าที่ไม่ปลอดภัย” (Defective Products) ไว้เป็นการเฉพาะ แต่ในมาตรา 6 ได้กำหนดลักษณะหรือกรณีที่ถือว่าเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย กล่าวคือ การที่สินค้านั้นขาดความปลอดภัยตามที่บุคคลพึงคาดหวังได้จากสินค้านั้น โดยจะต้องพิจารณาถึงพฤติการณ์แวดล้อมทั้งหมด รวมทั้งการนำเสนอสินค้านั้น ประโยชน์อันควรคาดหมายได้จากการใช้สินค้านั้น ระยะเวลาที่สินค้านั้นถูกวางตลาด แต่จะไม่ถือว่าสินค้านั้นชำรุดบกพร่อง หากปรากฏภายหลังว่ามีสินค้าที่ดีกว่าผลิตออกมา

3.3 ความรับผิดของผู้ประกอบการในสหรัฐอเมริกา

ตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา หลักความรับผิดภายใต้ Product Liability Law คือหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ซึ่งไม่ได้พิจารณาว่าผู้ที่ต้องรับผิดได้กระทำละเมิดด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ ดังนั้น ผู้ผลิต ผู้ขาย หรือบุคคลที่ฐานะต้องรับผิด เช่นเดียวกัน จึงอาจถูกฟ้องภายใต้หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด โดยนโยบายสาธารณะของสภานิติบัญญัติ ต้องการให้บุคคลที่ต้องรับผิดไปทำประกันวินาศภัยป้องกันความเสี่ยงจากการถูกฟ้องเป็นคดีความรับผิดโดยเคร่งครัด เพื่อกระจายความเสี่ยงให้กับผู้บริโภคโดยการขึ้นราคาสินค้า' อย่างไรก็ตาม หลักความรับผิดโดยเคร่งครัดนี้จะไม่นำมาใช้กับสินค้าที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงความไม่ปลอดภัยได้ (Unavoidably Unsafe) และเมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์ที่จะได้รับจากสินค้านั้นกับความไม่ปลอดภัยที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้บริโภคแล้วเห็นว่าประโยชน์ที่จะได้รับมีมากกว่า และไม่นำมาใช้กับผลิตภัณฑ์ยาที่จะต้องมีใบสั่งแพทย์กำกับ⁴ ในกรณีที่มีผู้ผิดหลายคน แม้บุคคลดังกล่าวจะไม่ได้กระทำละเมิดร่วมกัน แต่กฎหมายสหรัฐอเมริกาก็ให้บุคคลเหล่านั้นต้องรับผิดร่วมกันและแทนกัน (Jointly and Severally Liable)

¹ ศักดา ธนิตกุล.(2552).คำอธิบายและคำพิพากษาเปรียบเทียบกฎหมายความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย. กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 44.

⁴ ถนันทน์ จันทร์ โอภากร.(2545).กฎหมายว่าด้วยความรับผิดเพื่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ขาดความปลอดภัย. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 119-120.

EC Directive 85/374/EEC แห่งสหภาพยุโรป ก็ได้้นำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดมาใช้ นอกจากนี้ มาตรา 5 ของ EC Directive ยังบัญญัติว่าในกรณีที่มีบุคคลหลายคนต้องรับผิดตามความหมายในกฎหมายนี้ สำหรับความเสียหายเดียวกันที่เกิดขึ้น บุคคลเหล่านั้นต้องรับผิดชอบร่วมกัน และแทนกัน (Jointly and Severally Liable) แต่ไม่ตัดสิทธิที่จะไล่เบี้ยตามความในกฎหมายภายในของประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรป

3.4 ผู้มีสิทธิเรียกค่าเสียหายของสหรัฐอเมริกา

ตามหลักกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป ผู้ที่มีสิทธิฟ้องร้องตาม Product Liability Law ได้แก่ ผู้ที่ได้รับความเสียหาย ซึ่งผู้ที่ได้รับความเสียหายอาจเป็นผู้ซื้อ ผู้ใช้ สินค้า หรือผู้ที่อยู่บริเวณใกล้เคียงกับที่ตั้งของสินค้า และได้รับความเสียหาย แม้ไม่ใช่ผู้ที่ซื้อสินค้า หรือใช้สินค้านั้น ซึ่งเรียกกันเป็นการทั่วไปว่า Bystander

3.5 ความเสียหายที่จะได้รับการเยียวยาและขอบเขตของความรับผิดของสหรัฐอเมริกา

Restatement (Third) of Torts ของสหรัฐอเมริกา Section 1 ได้กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจในการขายหรือจัดจำหน่ายสินค้า ซึ่งได้ขายหรือจำหน่ายสินค้าที่ชำรุดบกพร่องจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายแก่ร่างกายหรือทรัพย์สินของบุคคลที่เกิดขึ้นจากความชำรุดบกพร่องนั้น ดังนั้น ความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตัวสินค้านั้นเอง จึงไม่อยู่ภายใต้กฎหมายนี้

EC Directive 85/374/EEC แห่งสหภาพยุโรปในมาตรา 9 (a), (b) ได้บัญญัติว่า ความเสียหาย หมายถึง ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากความตายหรือบาดเจ็บ ความเสียหายแก่ทรัพย์สินอื่นที่ไม่ใช่ตัวสินค้าที่ชำรุดบกพร่องนั่นเอง โดยมีเงื่อนไขว่าทรัพย์สินดังกล่าวประกอบด้วย

- 1) ต้องเป็นชนิดที่มีไว้เพื่อให้สอยหรือบริโภคส่วนตัวโดยปกติ
- 2) ผู้เสียหายได้ให้ทรัพย์สินโดยวัตถุประสงค์เพื่อการใช้หรือการบริโภคส่วนตัว

3.6 ภาระการพิสูจน์ของสหรัฐอเมริกา

กฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดให้ผู้เสียหายมีหน้าที่ที่จะต้องพิสูจน์ว่า สินค้านั้นมีความไม่ปลอดภัย และพิสูจน์ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลมาจากความไม่ปลอดภัยของสินค้านั้น EC Directive 85/374/EEC แห่งสหภาพยุโรปในมาตรา 4 ได้กำหนดว่า ผู้เสียหายพิสูจน์ว่าสินค้านั้นไม่ปลอดภัย พิสูจน์ความเสียหาย และพิสูจน์ว่าความเสียหายเป็นผลมาจากความชำรุดบกพร่องของสินค้านั้น โดยมาตรานี้ไม่ได้กล่าวไว้ว่า ผู้เสียหายต้องพิสูจน์ว่าใครคือผู้ผลิตสินค้านั้น

อย่างไรก็ตาม ในส่วนที่เกี่ยวกับการนำสืบความไม่ปลอดภัยของสินค้านั้น EC Directive ไม่ได้กำหนดว่าจะต้องใช้หลักฐานพิสูจน์เพียงใด ดังนั้นจึงขึ้นอยู่กับกฎหมายวิธีพิจารณาความของแต่ละประเทศภาคี แต่ในทางตำราวิชาการ ได้วางหลักไว้ว่า ผู้เสียหายมีหน้าที่พิสูจน์แต่เพียงความเสียหายที่ได้รับและความเสียหายนั้นเป็นผลมาจากสินค้าเท่านั้น ผู้เสียหายจึงไม่มีหน้าที่พิสูจน์สาเหตุของความเสียหายหรือความไม่ปลอดภัยของสินค้า ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้ผลิตที่จะต้องนำสืบพิสูจน์ในเชิงปฏิเสธว่าสินค้าของตนมีความปลอดภัย⁵

3.7 ข้อยกเว้นความรับผิดชอบของผู้ประกอบการในสหรัฐอเมริกา

กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่ได้บัญญัติข้อยกเว้นความรับผิดชอบของผู้ผลิตไว้โดยชัดเจนขึ้นอยู่กับศาลของแต่ละรัฐ ซึ่งพอจะประมวลข้อยกเว้นความรับผิดชอบในกรณีต่างๆ ได้ดังนี้

3.7.1 ผู้เสียหายสมัครใจเข้าเสี่ยงภัยเอง (Assumption of Risk) และใช้สินค้านั้น ทั้งๆ ที่มีความไม่ปลอดภัยโดยไม่มีเหตุอันสมควร โดยจำเลย (ผู้ประกอบการ) มีภาระการพิสูจน์ว่า

3.7.1.1 โจทก์ทราบถึงความไม่ปลอดภัยและตระหนักถึงความเสี่ยงดังกล่าว

3.7.1.2 โจทก์สมัครใจเข้ารับความเสี่ยงเอง เช่น การใช้ขวดน้ำอัดลมแทนค้อน กระแทกสิ่งของทำให้ระเบิดใส่หน้า เท่ากับเป็นการสมัครใจเข้าเสี่ยงภัยเอง เป็นต้น แต่ในทางปฏิบัติแล้ว ศาลจะปรับใช้หลักการสมัครใจเข้ารับความเสี่ยงเองอย่างเคร่งครัด⁶

3.7.2 การใช้สินค้าผิดวิธีในลักษณะที่ไม่คาดเห็นได้ (Misuse of Product) เนื่องจากผู้ผลิตมีหน้าที่ต้องผลิตสินค้าที่ปลอดภัยออกสู่ท้องตลาด ผู้ผลิตจึงต้องคาดหมายด้วยว่า สินค้าที่ตนผลิตนั้นจะมีการนำไปใช้โดยผิดวิธีหรือไม่อย่างไร ดังนั้น ผู้ผลิตจึงต้องจัดให้มีคำเตือนกำกับสินค้าเกี่ยวกับการใช้ผิดวิธีด้วย แต่หากผู้เสียหายใช้สินค้าไม่ถูกต้องในกรณีที่ผู้ผลิตไม่สามารถคาดเห็นวิธีการใช้เช่นนั้นได้ ผู้ผลิตก็ไม่ต้องรับผิดชอบ

3.7.3 ผู้เสียหายมีส่วนผิด (Comparative Negligence) ในกรณีนี้เป็นการลดความรับผิดชอบในการชดเชยค่าเสียหายไปตามสัดส่วนความผิดของโจทก์ ซึ่งในสหรัฐอเมริกา มีการนำหลักนี้ไปใช้ในสองแนวทาง คือ แนวทางที่หนึ่งถ้ารู้ได้ว่าผู้เสียหายมีส่วนความรับผิดชอบอยู่ด้วยเท่าใดในการก่อให้เกิด

⁵ สมศักดิ์ นวตระกูลพิสุทธิ์.(2546). ร่างกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยกับผลกระทบต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง. วารสารนิติศาสตร์ ฉบับที่ 4. หน้า 698.

⁶ ศักดา ธนิตกุล.(2552). "คำอธิบายและคำพิพากษาเปรียบเทียบกฎหมายความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย". กรุงเทพฯ: วิทยุชน. หน้า 46.

ความเสียหายขึ้น ศาลก็จะลดค่าสินไหมทดแทนที่ผู้ต้องรับผิดชอบให้แก่ผู้เสียหายไปตามสัดส่วนความผิดของผู้เสียหายนั้น อีกแนวทางหนึ่งคือ ศาลในบางมลรัฐวางหลักไว้ว่า ถ้าโจทก์มีส่วนผิดมากกว่ากึ่งหนึ่ง โจทก์จะไม่มีสิทธิในการเรียกค่าสินไหมทดแทนจากจำเลยโดยสิ้นเชิง⁷

3.7.4 กรณีความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในขณะที่สินค้าถูกผลิตและจำหน่าย ทำให้ไม่สามารถที่จะรับรู้ได้ถึงความปลอดภัย (State-of-the-Art Defense) ซึ่ง EC Directive 85/374/EEC แห่งสหภาพยุโรปในมาตรา 7 บัญญัติถึงข้อยกเว้นความรับผิดชอบของผู้ผลิตหรือผู้ผลิตอยู่ในฐานะเสมือนผู้ผลิตไว้ 6 ประการ ดังนี้

3.7.4.1 คนไม่ได้นำสินค้านั้นออกวางจำหน่าย

3.7.4.2 ความบกพร่องนั้นไม่ได้มีอยู่ในขณะที่นำสินค้าออกวางจำหน่าย หรือความบกพร่องนั้นได้เกิดขึ้นภายหลังจากนั้น

3.7.4.3 สินค้าไม่ได้ผลิตขึ้นเพื่อการขาย หรือจำหน่าย ไม่ว่าจะโดยประการใดๆ เพื่อประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจหรือไม่ได้ผลิตหรือจำหน่ายไปในลักษณะเป็นธุรกิจ

3.7.4.4 ความบกพร่องนั้นเป็นผลมาจากการที่ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐ

3.7.4.5 สถานะความรู้ทางวิทยาศาสตร์และทางเทคนิคในขณะที่ผู้ผลิตนำสินค้าออกวางจำหน่ายไม่อาจตรวจพบความบกพร่องที่มีอยู่ของสินค้าได้

3.7.4.6 ในกรณีของผู้ผลิตชิ้นส่วนประกอบของสินค้า ความบกพร่องได้เกิดขึ้นในขั้นตอนของกรรมวิธีการประกอบชิ้นส่วนดังกล่าว หรือจากคำสั่งของผู้รับผิดชอบในการประกอบสินค้า

3.8 อายุความ

กฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดว่าผู้เสียหายมีสิทธินำคดีมาฟ้องได้นับแต่รู้ถึงความเสียหายและรู้ตัวผู้ต้องรับผิดชอบ โดยอายุความในมลรัฐส่วนใหญ่คือ 2-4 ปีระยะเวลาที่ผู้ผลิตสินค้าต้องรับผิดชอบหลังสินค้าถูกขาย ได้แก่ ระยะเวลาสูงสุดที่กฎหมายของแต่ละมลรัฐกำหนดไว้ ผู้เสียหายจะสามารถนำคดีมาฟ้องศาลได้ ปกติแล้วจะเป็นระยะเวลา 10 ปี นับแต่วันที่สินค้าได้ถูกขายไป

EC Directive 85/374/EEC แห่งสหภาพยุโรป ได้กำหนดอายุความในการดำเนินคดีฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายไว้ใน 2 กรณี คือ (1) กำหนดเวลาสามปีนับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ หรือควรรู้ถึง

⁷ อนันต์ จันทโรภากร. *อ้างแล้ว เจริญรอดที่ 4*. หน้า 169.

ความเสียหาย ความไม่ปลอดภัยของสินค้า และตัวผู้ผลิตสินค้านั้น และ (2) กำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันที่ได้มีการนำสินค้าที่ก่อให้เกิดความเสียหายนั้นออกวางจำหน่าย

3.9 การชดเชยและเยียวยาความเสียหายตามกฎหมายเฉพาะ

ตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ในกรณีที่มีความเสียหายแก่ชีวิตและร่างกายนั้น กฎหมายยอมให้ผู้เสียหายเรียกค่าเสียหายทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินที่เกิดขึ้นแล้วและที่เกิดขึ้นในอนาคต ความเสียหายที่เป็นตัวเงิน เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าขาดรายได้ ส่วนความเสียหายที่ไม่เป็นตัวเงิน เช่น ความเจ็บปวดและความทุกข์ทรมาน นอกจากนี้ในกรณีที่มีความเสียหายแก่ชีวิตและร่างกายเกิดขึ้น คู่สมรสและบุคคลในครอบครัวอาจเรียกค่าสินไหมทดแทนสำหรับ “Loss of Consortium” ได้ด้วย เช่น ค่าขาดผู้ดูแล ค่าขาดแรงงานในครัวเรือน สำหรับค่าเสียหายต่อจิตใจนั้น จะต้องเป็นไปตามหลักกฎหมาย 2 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง หลักเรื่อง Impact Rule คือ ต้องมีความเสียหายทางร่างกายเกิดขึ้นด้วย หรือปรากฏหลักฐานแจ้งชัดว่าผู้ผลิตจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ถ้าเกิดความเสียหายต่อจิตใจเพียงอย่างเดียวโดยไม่มีความบาดเจ็บของร่างกายเกิดขึ้น บุคคลนั้นไม่อาจเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนต่อจิตใจได้ และประการที่สอง หลัก Zone of Danger Rule กล่าวคือ ผู้ได้รับความเสียหายต้องพิสูจน์ว่าตนอยู่ในบริเวณที่อาจได้รับอันตรายต่อร่างกายจากการกระทำโดยประมาทของผู้กระทำละเมิด และมีความเสี่ยงอย่างมากที่จะได้รับอันตรายนั้น ผู้ได้รับความเสียหายจึงจะสามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนต่อจิตใจได้⁹ สำหรับค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษนั้น กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาคำหนดให้มีการเรียกได้ในกรณีดังนี้¹⁰ (1) กรณีที่ผู้ผลิตรู้ว่าสินค้าเป็นอันตรายและรู้วิธีที่จะลดความเป็นอันตรายนั้นลงจนถึงระดับที่ยอมรับได้โดยทั่วไป แต่ไม่ดำเนินการ (2) กรณีที่ผู้ขายรู้ว่าสินค้านั้นเป็นอันตรายแต่ปิดบังซ่อนเร้นไว้ หรือกรณีภายหลังที่ได้พบว่าสินค้ามีความบกพร่อง แต่ผู้ผลิตไม่ดำเนินการใดๆ ที่เหมาะสม (เช่น แจ้งให้ผู้ขายสินค้าและลูกค้าทราบถึงเหตุดังกล่าว) หรือยังคงดำเนินการผลิตสินค้านั้นต่อไปอีก โดยการกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษนั้น ในประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่มีจำนวนตายตัวและไม่กำหนดเพดานไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพฤติการณ์แวดล้อมต่างๆ เช่น ความร้ายแรงของความเสียหาย

⁸ David Debusschere and James อังถึงใน อนันต์ จันทโรภากร. (2545). *กฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบเพื่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ขาดความปลอดภัย*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 157.

⁹ สมศักดิ์ นวตระกูลพิสุทธ์. *อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 5*. หน้า 696.

¹⁰ อนันต์ จันทโรภากร. *อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 4*. หน้า 697.

ผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบการได้รับจากการผลิตหรือการจำหน่ายสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น การดำเนินการเมื่อทราบว่าเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม ในช่วงระยะเวลาหลายปีมานี้ ศาลสูงสหรัฐอเมริกาได้มีคำแนะนำเป็นแนวทางแก่ศาลในมลรัฐต่างๆ ถึงกรอบของค่าเสียหายเชิงลงโทษนั้นควรกำหนดในอัตราไม่เกิน 10 เท่าของความเสียหายที่แท้จริง “The Recommended Ratio is Ten to one” และในส่วนของ EC Directive 85/374/EEC แห่งสหภาพยุโรปไม่ได้บัญญัติในรายละเอียดว่าความเสียหายที่ไม่เป็นตัวเงิน เช่น ความเจ็บปวด ทุกข์ทรมาน และความเสียหายทางจิตใจนั้นจะเรียกร้องได้หรือไม่ และจะให้มีการกำหนดค่าเสียหายในเชิงลงโทษได้หรือไม่ ดังนั้นรายละเอียดดังกล่าวจึงขึ้นอยู่กับกฎหมายของประเทศสมาชิกแต่ละประเทศ อย่างไรก็ตาม มาตรการ 16 กำหนดให้ประเทศสมาชิกสามารถบัญญัติกฎหมายภายในของตนเพื่อจำกัดความรับผิดของผู้ที่ต้องรับผิดได้ โดยเพดานของความรับผิดที่จะกำหนดขึ้นนั้น จะต้องไม่ต่ำกว่า 70 ล้าน ECU สำหรับความเสียหายคราวเดียวกันที่เกิดขึ้นจากสินค้ารายการนั้นๆ

3.10 ข้อกำหนดในสหภาพยุโรปเกี่ยวกับเรื่องของเล่น

ระบียบความปลอดภัยของเล่นฉบับใหม่ เน้นการเพิ่มความปลอดภัยในของเล่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีที่เป็นอันตราย โดยกฎหมายฉบับนี้ ใช้หลัก "ปลอดภัยไว้ก่อน" (Precautionary Principle) โดยนอกจากจะกำหนดให้ของเล่นต้องสอดคล้องกับข้อกำหนดของ กฎ REACH ซึ่งเป็นกฎหมายควบคุมความปลอดภัยสารเคมีที่ค่อนข้างจะเข้มงวดและเข้าใจยากแล้ว ระเบียบนี้ ยังมีข้อกำหนดในบางเรื่องที่เข้มงวดกว่าที่กฎ REACH กำหนด โดยประเด็นหลักในด้านสารเคมีในระเบียบฉบับใหม่ สามารถสรุปได้ดังนี้¹¹

3.10.1 ของเล่นต้องไม่มีส่วนผสมของสารเคมีที่เป็นสารต้องห้ามที่มีกฎหมายบังคับอยู่

ของเล่นต้องไม่มีส่วนผสมของสารเคมีที่เป็นสารต้องห้ามที่มีกฎหมายบังคับอยู่ (เช่น ระเบียบ Phthalate [1] และสารเคมีที่มีรายชื่อใน Annex XVII ของกฎ Reach) โดยห้ามใช้สารเคมีที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่ม สารก่อมะเร็ง (Carcinogen: C) สารที่ก่อให้เกิดการกลายพันธุ์ (Mutagenic: M) หรือสารที่เป็นพิษต่อระบบการสืบพันธุ์ (Toxic For Reproduction: R) (CMR) ประเภท 1A, 1B หรือ 2 ตามกฎ 1272/2008 ในของเล่น ชิ้นส่วนในของเล่น หรือส่วนประกอบย่อยในของเล่น (Micro-Structurally Distinct Parts) โดยมีข้อยกเว้นในบางกรณี เช่น มีความเข้มข้นต่ำกว่าเกณฑ์กำหนดประเภท สำหรับสาร CMR ชนิดนั้นๆ สามารถป้องกันเด็กได้รับสารเหล่านี้ไม่ว่า

¹¹ เข้าถึงได้จาก: <http://www2.oie.go.th>. [2555, 20 เมษายน].

จะในรูปแบบใด (เช่น การสัมผัส การอม หรือการสูดดม เป็นต้น) ได้ทั้งในสภาวะการเล่นของเล่นตามปกติ และตามพฤติกรรมของเด็กที่คาดการณ์ได้ เช่น กรณีเด็กเกิดในสเดนเลส เป็นต้น ได้แก่

- 1) ข้อกำหนดเฉพาะสำหรับ Nitrosamines และ Nitrosable Substances (สารที่สามารถก่อสารประกอบไนโตรเจนได้)
- 2) ห้ามใช้ในของเล่นสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 36 เดือน
- 3) ห้ามมี Nitrosamine เกิน 0.05mg/kg (ppm) และ Nitrosable Substances เกิน 1 mg/kg ในของเล่นอื่น ที่นำเข้าปากได้
- 4) ของเล่นประเภทเครื่องสำอาง (Cosmetic Toys) ต้องเป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายเครื่องสำอาง (ระเบียบ 76/768/EEC)

3.10.2 การประเมินความสอดคล้อง

ผู้ผลิตต้องทำการประเมินความปลอดภัยในของเล่น โดยทำการวิเคราะห์ความปลอดภัย (ทั้งอันตรายและโอกาสการได้รับอันตรายเหล่านั้น) ที่อาจเกิดจากสารเคมี ปัจจัยทางกายภาพ ทางกล ทางไฟฟ้า การติดไฟ สุขอนามัย และอันตรายจากสารกัมมันตรังสี ก่อนนำสินค้าเข้าตลาด

3.10.3 การสำแดงตนเอง (Self-Declaration)

ระเบียบความปลอดภัยของเล่นฉบับใหม่ เปิดโอกาสให้ผู้ผลิตสามารถประเมินและแสดงความสอดคล้องของสินค้าได้ด้วยตนเอง โดยผู้ผลิตต้องทำการประเมินความสอดคล้องตามขั้นตอนการควบคุมการผลิตภายใน (Internal Production Control) ตามที่ระบุใน Module A ใน Annex II ของมติ 768/2008/EC (กรอบสำหรับการวางตลาดสินค้า - New Marketing of Products) ยกเว้นกรณีต่อไปนี่ที่ต้องใช้ EC-type examination (Module B) ประกอบกับขั้นตอนการประเมินความสอดคล้องของชนิด (Conformity to Type) ตามขั้นตอนที่ระบุใน Module C ใน Annex II ของมติ 768/2008/EC

กรณีที่สหภาพยุโรปยังไม่ได้กำหนดมาตรฐานร่วม (Harmonized Standard) หรือยังไม่มีมาตรฐานร่วมที่ครอบคลุมข้อกำหนด ด้านความปลอดภัย ทุกข้อที่เกี่ยวข้อง กรณีที่มีมาตรฐานร่วม แต่ผู้ผลิตเลือกที่จะไม่ใช้มาตรฐานเหล่านั้น หรือใช้เพียงบางส่วน มาตรฐานร่วมที่มีอยู่มีข้อจำกัด กรณีที่ผู้ผลิตเห็นว่าจำเป็นต้องมีการยืนยัน โดยบุคคล ที่สามรายการข้อมูลในแฟ้มเอกสารเทคนิค ผู้ผลิตต้องเก็บข้อมูลดังแสดงในตารางด้านล่าง และต้องมีเอกสารพร้อมเสนอต่อเจ้าหน้าที่ ภายใน 30 วันนับจากวันที่มีการร้องขอ (หรือสั้นกว่ากรณีเกิดเหตุร้ายแรงหรือมีความเสี่ยงฉุกเฉิน)

กรณีที่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดข้อนี้ได้ เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายสามารถกำหนดให้มีการส่งตัวอย่างไปทดสอบ เพื่อประเมินความสอดคล้อง โดยผู้ผลิต / ผู้นำเข้าต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด (ไม่ว่าผลการทดสอบจะออกมาเป็นอย่างไรก็ตาม)

3.10.4 มาตรฐานการทดสอบ / การประเมินความปลอดภัยในของเล่น

ระเบียบความปลอดภัยของเล่นของสหภาพยุโรปฉบับใหม่ แม้จะมีความเข้มงวดในเชิงเทคนิคเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องความปลอดภัยจากสารเคมี แต่ EU ก็ได้ปรับกลไกในการควบคุมโดยใช้มาตรการเชิงรุกในการควบคุมสินค้า โดยการเปิดโอกาสให้ผู้ผลิต ซึ่งอยู่ในตำแหน่งที่ต้องรู้รายละเอียดทุกอย่างเกี่ยวกับสินค้าที่ตนผลิต เป็นผู้รับรองตนเอง และให้ผู้ประกอบการในสายโซ่การจัดจำหน่าย ตรวจสอบการทำหน้าที่ของผู้ผลิต สามารถช่วยเพิ่มความมั่นใจในความปลอดภัยของสินค้าได้ด้วยต้นทุนที่ต่ำลง ทั้งต่อผู้ผลิตและผู้บังคับใช้กฎหมาย ในการประเมินความปลอดภัยด้วยตนเอง โดยการควบคุมการผลิตภายใน (Internal Production Control) ตามที่กำหนดในมติ 768/2008/EC ผู้ผลิตต้องจัดระบบจัดการการผลิตใหม่ โดยนำเอาการควบคุมสารเคมีในผลิตภัณฑ์มาประกอบการพิจารณาการวางระบบ โดยผู้ผลิตต้องมีการตรวจสอบและควบคุมวัตถุดิบเข้าอย่างเข้มงวด เพื่อให้มั่นใจว่าไม่มีสารอันตรายปนเปื้อนเข้ามาในระบบการผลิตของตน ซึ่งการควบคุมนี้ควรต้องครอบคลุมถึงการควบคุมการผลิตต่อกันเป็นทอดๆ ไปจนถึงแหล่งผลิตวัสดุ จากนั้นก็ต้องดูแลในส่วนที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน เพื่อให้มั่นใจว่ามีการควบคุมกระบวนการผลิตที่ดี ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนในสายการผลิต ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงที่อาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของสินค้า เช่น การเปลี่ยน Design, การเปลี่ยน Supplier, การเปลี่ยนแปลงวัสดุ, การเปลี่ยนเครื่องจักร หรือการเปลี่ยนกรรมวิธีการผลิต ก็จำเป็นต้องมีมาตรการควบคุมการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้มั่นใจว่าสินค้าจะคงความปลอดภัยตลอดเวลาที่มีการผลิตอย่างต่อเนื่อง และเมื่อได้ทำการควบคุมการผลิตตามระบบที่วางไว้แล้ว ก็จะต้องมีการตรวจประเมินความปลอดภัย (ตรวจ Audit ภายใน) ของการดำเนินการต่อระบบคุณภาพที่ได้วางไว้ และดำเนินการแก้ไขกรณีพบข้อบกพร่อง เช่นเดียวกับกับระบบบริหารจัดการคุณภาพตามมาตรฐาน ISO9001 และหลังจากที่ตรวจสอบจนมั่นใจแล้วว่าระบบจัดการที่วางไว้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะสามารถออกเอกสารสำแดงตนเองได้ โดยผู้ผลิตอาจยึดมาตรฐานสากล ISO 17050 [4] เพื่อให้มั่นใจว่า เอกสารสำแดงตนเองที่ออกนั้น มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ และจะเป็นที่ยอมรับในระดับสากล การสำแดงตนเองตามกลไกที่ EU นำออกมาใช้ เป็นกลไกที่ดีที่จะช่วยให้มั่นใจได้ว่า สินค้าจะยังคงความปลอดภัยอย่างต่อเนื่องอย่างมีประสิทธิภาพ แทนการใช้วิธีการส่งตัวอย่าง (ที่ผู้ผลิตรู้ว่าผ่าน) ให้บุคคลที่สามทำการวิเคราะห์ โดยไม่มีระบบการติดตามความคงเส้นคงวาของสินค้าที่จะผลิตต่อไปในอนาคต และเมื่อพิจารณาจำนวนและความยากของสารเคมีที่จะควบคุม จะเห็นได้ชัดว่าภาระในการทดสอบเพื่อวิเคราะห์ปริมาณสารต้องห้ามในผลิตภัณฑ์ จะพุ่งสูงขึ้นมา ทั้งการทดสอบสินค้าที่ผู้ผลิตเลือกส่งไปทดสอบ ก็ได้แสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ทั่วโลกแล้วว่าเป็นวิธีที่ไม่ได้ผล (เช่น กรณีการเรียกคืนสินค้าของบริษัทผู้ผลิตของเล่นรายใหญ่ของ

โลกที่ปนเปื้อนตะกั่ว) แต่การจะดำเนินการให้บรรลุปเป้าหมายของระเบียบความปลอดภัยของเล่นฉบับใหม่ได้ ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้นำเข้าและผู้จัดจำหน่ายจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ทั้งในประเด็นข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมีในผลิตภัณฑ์ แต่ในทางปฏิบัติอาจเป็นเพียงผู้ค้าหรือผู้ดำเนินการนำเข้าสินค้า (บริษัท Shipping) หรืออาจเป็นผู้นำเข้า / จัดจำหน่ายสินค้าหลากหลายชนิด จึงอาจไม่มีเวลาศึกษากฎหมายและประเด็นทางเทคนิคทุกเรื่องที่เกี่ยวข้อง โดยรายละเอียด แต่ด้วยบทลงโทษที่ค่อนข้างหนัก ผู้นำเข้า / ผู้จัดจำหน่ายอาจเลือกทางออกเพื่อป้องกันตนเอง โดยการใส่ใบรับรองสินค้าที่ออกโดยห้องปฏิบัติการที่ตนเชื่อถือ โดยให้ผู้ผลิตเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ซึ่งการดำเนินการลักษณะนี้เกิดขึ้นกับสินค้าเกือบทุกรายการ ที่ส่งออกจากประเทศที่มีกลไกการประกันคุณภาพสินค้าต่ำกว่าความคาดหวังของลูกค้า ทางออกสำหรับผู้ผลิตในกรณีนี้ อาจทำได้โดยการผนวกระบบจัดการสารเคมีในผลิตภัณฑ์ เข้าในขอบข่ายการขอการรับรองตามมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพ ISO 9001 เพื่ออาศัยกลไกการตรวจประเมินโดยบุคคลที่สามของระบบ ISO 9000 ที่เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ ในการให้การรับรองผลิตภัณฑ์ต่อไป

3.10.5 ระเบียบความปลอดภัยในของเล่น

สหภาพยุโรป ได้ประกาศใช้ระเบียบความปลอดภัยของเล่น (Toys Safety)¹² มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 (ค.ศ. 1988) [1] ระเบียบนี้เป็นที่มาของมาตรฐานร่วมในชุด EN-71: Safety of Toys ที่ผู้ผลิตของเล่นทั่วโลกรู้จัก และมาตรฐานนี้ได้ถูกนำไปประยุกต์ใช้ประกอบกฎหมายในประเทศต่างๆ ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย (มาตรฐาน มอก 685-2540) ระเบียบความปลอดภัยของเล่น เป็นกฎหมายที่กำหนดขึ้นบนแนวคิดใหม่ (“New Approach”) เช่นเดียวกับกับ ระเบียบ CPD โดยตามแนวคิดนี้ ตัวกฎหมายจะไม่กำหนดรายละเอียดด้านเทคนิค แต่จะกำหนดข้อกำหนดเฉพาะ หรือ “Essential Requirement” ที่ระบุลักษณะเฉพาะของสินค้าที่ต้องการ และจะให้เป็นที่ของคณะกรรมการมาตรฐาน ในการกำหนดรายละเอียดด้านเทคนิค กรณีที่ผู้ผลิตสามารถยืนยันได้ว่าสินค้าของตนสอดคล้องกับข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องทุกข้อ ก็จะต้องออกใบสำแดงความสอดคล้องและติดเครื่องหมาย CE บนสินค้า เพื่อบอกให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรู้ว่า ผู้ผลิตให้การรับรองว่าสินค้าที่มีเครื่องหมายนี้ สอดคล้องกับข้อกำหนดของกฎหมายทุกเรื่องที่เกี่ยวข้อง และได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการติดเครื่องหมายนี้อย่างครบถ้วน ระเบียบความปลอดภัยของเล่นได้บัญญัติความเสี่ยงในของเล่นไว้ 6 ด้าน และสารเคมีก็เป็นหนึ่งในความเสี่ยงที่ผู้ผลิตต้องป้องกัน โดยสินค้าจะต้องสอดคล้องกับมาตรฐาน EN 71-3 [1] ที่มีกำหนดขีดจำกัด ปริมาณการรั่วไหล สูงสุดของธาตุ

¹² เข้าถึงได้จาก: <http://rubber.oie.go.th> [2555, 20 เมษายน].

8 ชนิดจาก (พลวง สารหนู แบเรียม แคลเซียม โครเมียม ตะกั่ว ปรอท และเซเลเนียม) วัสดุของเล่น แม้จะมีระเบียบความปลอดภัยของเล่น ที่มีบทบัญญัติที่เข้มงวด แต่ก็พบสินค้าที่ไม่สอดคล้องในตลาดเป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังพบ การบาดเจ็บ / การได้รับอันตรายจากของเล่น รวมถึงการเรียกคืนสินค้าที่ยังไม่มีแนวโน้มที่จะลดลง ความเสี่ยงในของเล่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จากสารเคมีที่เป็นอันตรายยังไม่ลดลง ดังจะเห็นได้จากข่าวการตรวจพบสารอันตรายในของเล่นเกินขีดจำกัด ทั้งเกิดจากผู้ผลิตรายเล็ก และจากผู้ผลิตระดับแนวหน้าของวงการ ทั้งที่สินค้าทั้งหมดนี้ ได้ผ่านการรับรองตามมาตรฐานที่กำหนดและมีเครื่องหมาย CE ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อเด็กและผู้ปกครองนับล้านทั่วโลก สำหรับในสหภาพยุโรป ของเล่นเป็นสินค้าที่ถูกเรียกคืนมากที่สุด และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2550 (ค.ศ.2007) อัตราการเรียกคืนของเล่นคิดเป็นร้อยละ 31 ของการเรียกคืนสินค้าทั้งหมด โดยสาเหตุในการเรียกคืนมาจากความเสี่ยง 2 เรื่องใหญ่ ได้แก่ ความเสี่ยงจากการติดคอ (Choking) และมีสารเคมีต้องห้ามเกินขีดจำกัด [2] สหภาพยุโรปจึงได้ทำการปรับปรุงระเบียบความปลอดภัยของเล่นใหม่ ซึ่งได้ประกาศอย่างเป็นทางการ เมื่อ 30 มิถุนายน 2552 โดยระเบียบความปลอดภัยของเล่นฉบับใหม่ (Directive 2009/48/EC) [3] จะเริ่มมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 20 กรกฎาคม 2554 เป็นต้นไป ส่วนข้อกำหนดด้านสารเคมีในประเด็นที่มีการกำหนดขึ้นใหม่ จะเริ่มบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 20 กรกฎาคม 2556 เป็นต้นไป

3.10.6 ความรับผิดชอบของผู้ประกอบการในสหภาพยุโรป

การผลิตและการจัดจำหน่ายต้องร่วมกันรับผิดชอบ โดยการตรวจสอบการทำหน้าที่ซึ่งกันและกัน รวมทั้งการดำเนินการเชิงรุกโดยการดำเนินการแก้ไข (Corrective Action) ทันทีที่พบเหตุให้สงสัยว่าจะมีสินค้าที่ไม่สอดคล้องอยู่ในความรับผิดชอบ โดยไม่ต้องรอให้เจ้าหน้าที่ตรวจหน้าที่ใหม่ที่กำหนดยังรวมไปถึงการป้องกันตั้งแต่ต้นทาง โดยการควบคุมออกแบบและการประเมินความปลอดภัยของสินค้า หน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ประกอบการตามที่กฎหมายกำหนดสรุปได้ ดังนี้

1) หน้าที่ของผู้ผลิต คือ

1.1 ออกแบบ / ผลิตของเล่นให้สอดคล้องกับข้อกำหนด

1.2 จัดทำแฟ้มเอกสารเทคนิค (Technical Documentation) และทำการตรวจประเมินความปลอดภัยตามขั้นตอนที่กำหนด จัดทำเอกสารสำแดงความสอดคล้อง (EC Declaration of conformity) และติดเครื่องหมาย CE ตามขั้นตอนที่กำหนด ซึ่งในกรณีนี้ สหภาพยุโรปให้ความสำคัญกับผู้ผลิตและเชื่อว่าผู้ผลิตเป็นผู้ที่รู้จักสินค้าที่ออกแบบและผลิตดีที่สุด จึงเป็นการเหมาะสมที่สุด ที่จะให้ผู้ผลิตเป็นผู้ประเมินความปลอดภัยของสินค้า ยกเว้นบางกรณีเท่านั้น ที่ยังจำเป็นต้องใช้การประเมิน โดยบุคคลที่สาม

1.3 เก็บแฟ้มเอกสารและใบสำแดงความสอดคล้องไว้ 10 ปีหลังนำสินค้าเข้าตลาด

1.4 จัดระบบจัดการการผลิต เพื่อให้มั่นใจว่า สินค้าที่ผลิตต่อเนื่องจะยังคงสอดคล้องกับข้อกำหนดของกฎหมาย และมีระบบติดตามการเปลี่ยนแปลง ทั้งในด้านข้อกำหนดของกฎหมายมาตรฐาน และตัวสินค้า ที่จะทำให้สถานะของการสำแดงความสอดคล้อง เปลี่ยนไป

1.5 ข้อกำหนดเกี่ยวกับการสอบกลับได้ (Traceability) ของสินค้า เช่น Serial No., Batch No., Model No. เป็นต้น

2) หน้าที่ของผู้นำเข้า คือ

2.1 วางตลาดเฉพาะสินค้าที่สอดคล้องกับกฎหมาย

2.2 ดูแลให้มั่นใจว่า ผู้ผลิต (ในประเทศที่สาม) ได้ทำหน้าที่ของตน ดังกล่าวข้างต้น โดยก่อนนำสินค้าออกวางตลาด ผู้นำเข้าต้องตรวจสอบให้มั่นใจก่อนว่า ผู้ผลิตได้ทำการประเมินความสอดคล้อง (Conformity Assessment) อย่างเหมาะสม และได้จัดทำแฟ้มเอกสารเทคนิค และได้ติดเครื่องหมายแสดงความสอดคล้องบนสินค้า รวมถึงมีเอกสารสำแดงตามที่กฎหมายกำหนดอย่างครบถ้วน

2.3 เก็บสำเนาเอกสารสำแดงความสอดคล้องจากผู้ผลิตไว้เป็นเวลา 10 ปี และต้องมีเอกสารพร้อมแสดงต่อเจ้าหน้าที่ กรณีถูกร้องขอ

3) หน้าที่ของผู้จัดจำหน่าย คือ

3.1 ดูแลให้มั่นใจว่า ผู้ผลิต / ผู้นำเข้า ทำหน้าที่ของตน และมีเอกสารสำคัญครบถ้วน

3.2 ตรวจสอบ / ยืนยัน เครื่องหมายแสดงความสอดคล้อง และ หากมีเหตุให้เชื่อได้ว่าของเล่นใดอาจไม่สอดคล้องกับข้อกำหนดของกฎหมาย ผู้จัดจำหน่าย ต้องระงับการวางตลาด จนกว่าจะมีการแก้ไขข้อบกพร่อง และหากพบว่าของเล่นมีความเสี่ยง เช่น จากข้อร้องเรียนของลูกค้านำ ผู้จัดจำหน่าย ต้องแจ้ง ผู้นำเข้า / ผู้ผลิต และเจ้าหน้าที่ให้รับทราบ

3.3 ข้อกำหนดเรื่องการบ่งชี้ผู้ประกอบการ

3.4 ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องในทุกตำแหน่งของสายโซ่การกระจายสินค้า ต้องสามารถบอกรายชื่อผู้ที่ขาย / ผู้ป้อนของเล่นให้ตน และผู้ที่ซื้อ / รับของเล่นไปจากตน ตลอดระยะเวลา 10 ปีหลังนำของเล่นออกวางตลาด และ / หรือ 10 ปีหลังมีการซื้อ / ขายสินค้านี้ระหว่างกัน ต่อเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายได้ กรณีที่มีการร้องขอ¹³

¹³ เข้าถึงได้จาก: <http://www2.oie.go.th>. [2555, 20 เมษายน].

3.11 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของต่างประเทศ

3.11.1 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของประเทศสหรัฐอเมริกา

ในปีคริสต์ศักราช 1962 ประธานาธิบดีจอห์น เอฟ. เคนเนดี ได้ประกาศ Consumer's Bill of Right โดยมีวัตถุประสงค์จะยกระดับการให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคให้สูงมากขึ้น โดยได้เสนอต่อรัฐสภาว่าผู้บริโภคควรมีสิทธิหลักอยู่ 4 ประการ คือ (1) สิทธิที่จะเลือกซื้อสินค้าต่างๆ ในราคาที่เป็นธรรม (2) สิทธิที่จะได้รับข่าวสาร (3) สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการบริโภคสินค้า และ (4) สิทธิที่จะได้รับการรับรู้จากรัฐบาลในการเรียกร้อง ซึ่งความปลอดภัยในการบริโภคสินค้าที่จะต้องไม่จำกัดประเภทสินค้าที่ผู้บริโภคจะได้รับความคุ้มครอง แต่จะเป็นการที่กฎหมายสามารถให้ความคุ้มครองในลักษณะทั่วไป และในปีคริสต์ศักราช 1963 ได้มีการนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดมาใช้ในกรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัยเป็นครั้งแรก โดยการใช้หลักความรับผิดทางสัญญาหรือละเมิดไม่อาจที่จะเยียวยาความเสียหายได้อย่างเพียงพอ เพราะข้อจำกัดการพิสูจน์ถึงความเสียหายที่เกิดจากความจงใจหรือประมาทเลินเล่อ หลังจากนั้นทำให้ได้มีการนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดมาบัญญัติรับรองไว้ในกฎหมายลายลักษณ์อักษรใน The Restatement Second of Torts 1965 โดยแก้ไขกฎหมายแห่งลักษณะละเมิด (Restatement of Torts) ซึ่งกำหนดให้ผู้ขายมีความรับผิดในความเสียหายอันเกิดจากผลิตภัณฑ์ โดยไม่กำหนดว่าผู้เสียหายต้องเป็นผู้ซื้อ ทำให้ผู้เสียหายมีโอกาสในการเรียกร้องค่าเสียหายได้มากขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยความผูกพันตามสัญญา โดยหลักเกณฑ์ในมาตรา 402 A ของ The Restatement Second of Torts กำหนดว่า¹⁴

อนุมาตรา (1) ผู้ใดขายผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในสภาพบกพร่องอันก่อให้เกิดอันตรายโดยไม่สมควรแก่ร่างกายของผู้ใช้ หรือผู้บริโภค หรือทรัพย์สินของเขา ต้องรับผิดชอบต่ออันตรายที่เกิดขึ้นต่อผู้
 ก. ผู้ขายอยู่ในธุรกิจการขายนั้น เช่น เป็นผู้ผลิต
 ข. เป็นที่คาดหมายได้ว่าผลิตภัณฑ์นั้นถึงมือผู้ใช้หรือผู้บริโภค โดยไม่มีการเปลี่ยนสภาพที่สำคัญไปจากเดิมขณะที่ขาย

อนุมาตรา (2) ให้ใช้บทบัญญัติในอนุมาตรา (1) บังคับได้ แม้ว่า

¹⁴ มารยาท บุญดา. (2552). *ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับสินค้าที่ไม่ปลอดภัย*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี. หน้า 62.

ก. ผู้ขายจะได้ใช้ความระมัดระวังอย่างที่สุดแล้วในการเตรียม และขายผลิตภัณฑ์ของเขา และ

ข. ผู้ใช้หรือผู้บริโภคผลิตภัณฑ์นั้น ไม่ได้เป็นผู้ซื้อหรือมีสัญญาใดๆ ที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์นั้นกับผู้ขาย

โดยมาตรา 402 A นั้นกำหนดให้ผู้ขายสินค้าที่อยู่ในสภาพที่ไม่ปลอดภัยในประการที่อาจก่อให้เกิดอันตรายอันไม่สมควรแก่ร่างกายหรือทรัพย์สินของผู้ใช้หรือผู้บริโภค ถ้าผู้ขายเป็นผู้ประกอบธุรกิจในการขายสินค้าเช่นนั้น และสินค้าดังกล่าวได้ถึงมือผู้ใช้หรือผู้บริโภค โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพสินค้าในสาระสำคัญไปจากสภาพที่ขาย ผู้ขายต้องรับผิดชอบกับผู้บริโภคเพื่อความปลอดภัยที่เกิดขึ้นนั้น แม้ว่าจะได้ใช้ความระมัดระวังในการเตรียมและขายสินค้าแล้ว และให้ผู้ใช้หรือผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายไม่ได้มีนิติสัมพันธ์ทางสัญญากับผู้ขาย ตามบทบัญญัตินี้ถือว่าผู้ที่มีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตและจำหน่ายสินค้าจะต้องรับผิดชอบตั้งแต่ผู้ผลิตจนถึงผู้ขายปลีก ซึ่งหลักความรับผิดชอบโดยเคร่งครัดที่ใช้แก่ความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัยภายใต้กฎหมายสหรัฐอเมริกาเรียกว่า Chain of Distribution Liability เพราะบุคคลใดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสินค้าที่ไม่ปลอดภัยต้องอยู่ภายใต้หลักความรับผิดชอบนี้ทั้งหมด แม้ว่าจะไม่ได้เป็นผู้ผลิตหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับสินค้าก็ตาม¹⁵

ในมาตรา 402 B ที่กำหนดว่า ผู้ใดทำธุรกิจขายสังหาริมทรัพย์ โดยมีการโฆษณา หรือกระทำการในลักษณะดังกล่าวต่อสาธารณชน โดยแสดงข้อความเกี่ยวกับลักษณะหรือคุณภาพของสินค้าที่ขายผิดไปจากความจริง จะต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดแก่ผู้บริโภคสินค้านั้น เนื่องจากได้หลงเชื่อการ โฆษณานั้น โดยสุจริต แม้ว่าไม่มีการหลอกลวง หรือประมาทเลินเล่อ และผู้บริโภคสินค้านั้นไม่ได้เป็นผู้ซื้อหรือมีสัญญาใดๆ ที่เกี่ยวกับสินค้านั้นกับผู้ขาย¹⁶

ในปีคริสต์ศักราช 1972 ได้จัดตั้ง Consumer Product Safety Commission เพื่อควบคุมให้สินค้าต่างๆ ให้ปลอดภัยในการใช้สอย และได้มีการจัดทำประมวลกฎหมายพาณิชย์ฉบับเอกรูปที่เรียกว่า The Uniform Commercial Code (U.C.C) โดยมีหลักการสำคัญในการกำหนดกฎหมายที่ใช้บังคับแก่การรับประกันตามสัญญาซื้อขาย ซึ่งได้แยกหลักความรับผิดชอบออกเป็นประเภทที่ต้องการความสัมพันธ์ทางสัญญา

¹⁵ ศุภฤกษ์ ชลวีระวงศ์.(2550). “ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย: ศึกษากรณีของผู้ให้แฟรนไชส์ที่ไม่ได้ผลิตหรือขายหรือนำเข้าสินค้า”. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 91.

¹⁶ มารยาท บุญดา. อ่างแล้ว เชียงอรรถที่ 14. หน้า 63.

ก. ความรับผิดชอบตามคำรับประกันโดยชัดแจ้ง คือ การยืนยันข้อเท็จจริงหรือคำมั่นสัญญาใดๆ ที่ผู้ขายกระทำต่อผู้ซื้อหรือคำพรรณนาเกี่ยวกับตัวสินค้า ตัวอย่างของสินค้าซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเจรจาต่อรองที่ก่อให้เกิดคำรับประกันโดยชัดแจ้งว่า สินค้าจะต้องเป็นไปตามการยืนยันข้อเท็จจริงหรือคำพรรณนาหรือตัวอย่างของสินค้านั้น

ข. ความรับผิดชอบตามคำรับประกันโดยปริยาย คือ การรับประกันคุณลักษณะของสินค้าโดยผลของกฎหมาย เป็นกรณีที่ผู้ขายไม่ได้ให้การรับประกันโดยชัดแจ้ง แต่กฎหมายถือว่าผู้ขายได้ให้คำรับประกันว่า สินค้านั้นไม่มีความชำรุดบกพร่องและปลอดภัยพอสมควรแก่การที่จะนำออกวางจำหน่ายในตลาดและมีความเหมาะสมที่จะใช้ประโยชน์อันมุ่งหมายที่จะใช้สินค้านั้นตามปกติหรือตามสัญญา แม้กรณีจะไม่มีนิติสัมพันธ์ก็อาจใช้สิทธิเรียกร้องได้เพราะกฎหมายได้กำหนดขึ้น แต่ไม่ครอบคลุมถึงค่าความเสียหายอื่น นอกจากความเสียหายที่เกิดแก่ชีวิต ร่างกาย และผู้ขายมีสิทธิตามกฎหมายที่จะยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบดังกล่าว โดยแสดงเจตนาชัดแจ้งไว้ล่วงหน้าได้¹⁷

เมื่อพิจารณาระบบกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้เสียหายจากกรณีการบริโภคสินค้าหรือการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่ปลอดภัย จึงมีสิทธิที่จะฟ้องเรียกค่าเสียหายทางสัญญาในคดีละเมิดได้ แต่จะมีความแตกต่างกันในประเด็นความสามารถในการเป็น โจทก์สิทธิเรียกค่าเสียหาย และอายุความ

การฟ้องคดีเพื่อเรียกค่าเสียหายในทางละเมิดที่เกิดจากการบริโภคสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ภายใต้กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกามีหลักสำคัญคือ โจทก์ต้องนำสืบให้ชัดเจนว่า สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นเหตุแห่งความเสียหายนั้นมีความชำรุดบกพร่องเมื่อจำหน่ายออกสู่ตลาด และความเสียหายนั้นเกิดขึ้นเกินกว่าการใช้ปกติ กับทั้งมีความสัมพันธ์ระหว่างความเสียหายกับความผิดปกติหรือชำรุดบกพร่องของผลิตภัณฑ์¹⁸ ดังนั้นหากโจทก์ไม่อาจสืบให้ได้ชัดเจนทุกประเด็นคดีที่โจทก์จะฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนในทางละเมิดก็ต้องถูกยกฟ้อง จึงมองว่าหลักความรับผิดชอบโดยเคร่งครัดเป็นเพียงหลักที่ช่วยทำให้โจทก์ไม่มีภาระพิสูจน์ในประเด็นประมาทเลินเล่อเท่านั้น

ในปีคริสต์ศักราช 1972 มีการตรากฎหมาย Consumer Product Safety Act of 1972 (CPSA) เพื่อเป็นกฎหมายที่มีลักษณะทั่วไปในการคุ้มครองความปลอดภัยของผู้บริโภคจากการใช้สินค้าโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

(1) ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนแก่ผู้บริโภคในการตรวจสอบเปรียบเทียบถึงความปลอดภัยของสินค้าที่จะบริโภค โดยการกำหนดเกณฑ์ความปลอดภัยของสินค้าที่จะบริโภค

¹⁷ มารยาท บุญดา. *อ่าวแล้ว เจริญรอดที่ 14*. หน้า 64.

¹⁸ อนันต์ จันทโรภากร.(2545).*กฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบเพื่อความปลอดภัยอันเกิดขึ้นจากสินค้าที่ขาดความปลอดภัย*. โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอนคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 30.

(2) พัฒนารูปแบบ การกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของสินค้า (Consumer Product Safety Standard)

(3) ส่งเสริม คำนวณ ตรวจสอบถึงสาเหตุและป้องกันผลเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้า ไม่ว่าจะเกิดกับชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของผู้บริโภค

(4) มีมาตรการเรียกคืนสินค้า (Recall) มาใช้บังคับ

กฎหมาย Consumer Product Safety Act of 1972 (CPSA) ได้มีการกำหนดกฎเกณฑ์ความปลอดภัยของสินค้าที่บริโภค (Consumer Product Safety Rule) ในเรื่องกฎเกณฑ์ความปลอดภัยของสินค้าตามกฎหมาย Consumer Product Safety Act ได้แบ่งออกได้ 2 ประเภท ได้แก่¹⁹

1) มาตรฐานความปลอดภัยของสินค้าบริโภค ซึ่งได้มีข้อกำหนดเรื่องการกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของสินค้าไว้ ประกอบด้วยหลักเกณฑ์

ก. ข้อกำหนดเกี่ยวกับลักษณะของสินค้าในเรื่องรูปแบบ ขนาดบรรจุ การออกแบบ โครงสร้าง หรือการบรรจุหีบห่อ เป็นต้น

ข. ข้อกำหนดให้สินค้าจะต้องมีคำเตือนที่ชัดเจนและเพียงพอเกี่ยวกับวิธีการใช้งาน รวมทั้งข้อควรระวังอันเนื่องมาจากการใช้ข้อกำหนดนี้จะกำหนดขึ้นเท่าที่มีความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควรในการป้องกันหรือลดความเสี่ยงภัยอันจะเกิดขึ้นจากสินค้านั้น และมาตรฐานความปลอดภัยของสินค้านี้เป็นเพียงมาตรการขั้นต่ำเท่านั้นที่กฎหมายกำหนดขึ้นเพื่อให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคที่จะบริโภคสินค้าที่มีความปลอดภัย หากว่าผู้ผลิตสินค้านั้นได้กำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของสินค้าของตนไว้สูงกว่ามาตรฐานที่กฎหมายกำหนด ก็ให้ถือเอามาตรฐานที่สูงขึ้นของผู้ผลิตสินค้านั้น (Voluntary Consumer Product Safety Standards) เพราะถือว่าการสมัครใจของผู้ผลิตเอง

2) การสั่งห้ามและระงับการจำหน่ายสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (Hazardous Product Bans) เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจการออกประกาศ หรือคำสั่งห้ามหรือระงับการจำหน่ายสินค้าที่มีอันตรายใน ตลาดได้ โดยเงื่อนใจที่ว่าหากตรวจสอบพบว่าสินค้าได้แสดงถึงความเสี่ยงต่อการบาดเจ็บเสียหายต่อร่างกาย หรือชีวิตของผู้บริโภค หรือสินค้านั้นไม่เป็นไปตามมาตรฐานความปลอดภัยที่จะป้องกันอันตรายต่อส่วนรวมได้อย่างเพียงพอจากความเสี่ยง จึงให้คณะกรรมการอิสระในการตรวจสอบควบคุมดูแลเรื่องความปลอดภัยของสินค้า Consumer Product Safety Commission (CPSC) มี

¹⁹ ธนาวัฒน์ สังข์ทอง.(2542).การเรียกคืนสินค้าที่อาจเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค.วิทยานิพนธ์นิติศาสตร-มหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 101.

อำนาจในการกำหนดประกาศหลักเกณฑ์ต่างๆ ในการสั่งห้ามหรือระงับการจำหน่ายสินค้าในตลาดได้ และคณะกรรมการนี้จะใช้อำนาจต้องประกอบด้วยกรณีที่ตรวจพบว่า

ก. สินค้าบริโภค (Consumer Product) ที่วางหรือจำหน่ายในตลาดนั้น อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้บริโภคได้ โดยไม่มีเหตุผลที่สมควร (Unreasonable Risk of Injury)

ข. ไม่มีมาตรการใดๆ ที่จะคุ้มครองผู้บริโภคไม่ให้ได้รับความเสียหายได้อย่างเพียงพอ และประการที่สำคัญของกฎหมายฉบับนี้ คือ การให้มีคณะกรรมการอิสระในการตรวจสอบควบคุมดูแลเรื่องความปลอดภัยของสินค้าที่เรียกว่า การตรวจสอบควบคุมดูแลเรื่องความปลอดภัยของสินค้า

กฎหมาย Consumer Product Safety Act of 1972 (CPSA) ให้อำนาจหน้าที่คณะกรรมการตรวจสอบควบคุมดูแลเรื่องความปลอดภัยของสินค้า ที่เกี่ยวกับเรื่องความปลอดภัยของสินค้า สามารถแบ่งออกได้ 4 ประการ คือ

1) อำนาจในการประกาศกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของสินค้าบริโภค ซึ่งมาตรฐานความปลอดภัยที่ประกาศขึ้นนี้ ถือว่าเป็นคำสั่งทางปกครองที่ผู้ผลิตต้องถือปฏิบัติโดยให้สินค้าของตนที่มีปรากฏอยู่ต้องปฏิบัติตามมาตรฐาน รวมถึงข้อกำหนดที่จะรับประกันต่อตลาดด้วยว่า สินค้าที่ได้วางจำหน่ายอยู่ในตลาดต้องปลอดภัยจากอันตรายที่จะเกิดขึ้น

2) อำนาจในการสั่งห้ามหรือระงับสินค้าที่เป็นอันตราย (Banned Hazardous Product) ซึ่งกำหนดความหมายของคำว่าสินค้าที่เป็นอันตรายไว้ว่า คือ สินค้าที่วางจำหน่ายอยู่ในตลาดนั้น อาจก่อให้เกิดหรือเป็นเหตุแห่งความเสี่ยงต่อการบาดเจ็บเสียหายต่อผู้บริโภค โดยไม่สมควร หรือเป็นสินค้าที่มีได้ปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยของสินค้าบริโภค ดังนั้น หากสินค้าใดอยู่ในตลาดแล้วอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของผู้บริโภคได้ จึงควรจะถูกห้ามหรือระงับสินค้านั้น เพื่อที่จะหยุดการแพร่กระจายของสินค้านั้นในตลาด แต่การใช้อำนาจในการสั่งห้ามสินค้าที่เป็นอันตรายนี้ได้ จะต้องปรากฏว่าสินค้าที่บริโภคได้แพร่กระจายหรือกำลังจะแพร่กระจายในตลาด และสินค้านั้นได้แสดงถึงความเสี่ยงของการบาดเจ็บ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรที่มาจากสินค้าบริโภคนั้น

3) อำนาจในการตรวจสอบสินค้าบริโภคที่อาจก่อให้เกิดอันตรายหลังจากสินค้านั้นได้ถูกวางตลาดไปแล้ว กรณีจะใช้ผ่านกระบวนการร้องขอต่อศาลท้องถิ่น (District Court) เพื่อสั่งให้เจ้าหน้าที่เข้าตรวจยึดสินค้าบริโภคที่จะก่อให้เกิดอันตรายได้ รวมทั้งการตรวจสอบ ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้นำเข้าสินค้านั้นได้

4) อำนาจในการสั่งให้มีการเรียกหรือนำสินค้าที่ไม่ปลอดภัยกลับจากผู้บริโภค มาตรการเรียกคืนสินค้าซึ่งตามพระราชบัญญัติ Consumer Product Safety Act of 1972 โดยวิธีการเรียกคืนสินค้าต้องดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้

ก. นำสินค้าที่เป็นอันตรายนั้นกลับไปแก้ไขซ่อมแซมให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ความปลอดภัยหรือแก้ไขซ่อมแซมความชำรุดบกพร่องของสินค้านั้น

ข. จัดหาสินค้า ประเภท หรือชนิดเดียวกัน หรือในลักษณะเดียวกัน หรืออุปกรณ์ต่างๆ ของสินค้านั้นไปทดแทน โดยสินค้าหรืออุปกรณ์ของสินค้านั้นจะต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์ความปลอดภัยหรือไม่มีความชำรุดบกพร่อง

ค. ชดใช้ราคาที่ซื้อ ไปของสินค้านั้นให้แก่ผู้บริโภค ซึ่งผู้ผลิตจะใช้วิธีการเรียกคืนนี้ต่อเมื่อเป็นกรณีที่สินค้านั้นอยู่ในความครอบครองของผู้บริโภคมากกว่า 1 ปีขึ้นไป โดยพิจารณาจากเวลาที่มีการแจ้งต่อสาธารณะหรือในเวลาที่คุณบริโภคได้รับแจ้งถึงความชำรุดบกพร่องหรือสินค้านั้นไม่เป็นไปตามกฎเกณฑ์ความปลอดภัย

เมื่อวิเคราะห์หลักกฎหมายและมาตรการเยียวยาตามกฎหมาย (Product Liability) จะมีลักษณะเฉพาะทางกฎหมายที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้ เป็นกฎหมายที่วางอยู่บนหลักความรับผิดชอบเคร่งครัด (Strict Liability) ซึ่งหมายความว่า ผู้ผลิตสินค้าต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ชีวิตร่างกาย และทรัพย์สินของผู้เสียหาย ในกรณีที่สินค้าที่ผลิตมี “ความปลอดภัย (Defect)” เนื่องจากการผลิตสินค้า (Manufacturing Defect) เนื่องจากการออกแบบสินค้า (Design Defect) เนื่องจากการบรรจุภัณฑ์ (Packing Defect) และมีการเตือนผู้ใช้ไม่เพียงพอ (Warning Defect) เป็นกฎหมายที่วางอยู่บนหลัก Res Ipsa Loquitur (Thing Speaks for Itself) ซึ่งมีผลทำให้ภาระพิสูจน์ของผู้เสียหาย (โจทก์) ลดลงไปอย่างมาก เพราะไม่ต้องพิสูจน์ว่า ผู้ผลิตสินค้าประมาทเลินเล่อตามหลักความประมาทเลินเล่อ (Negligence Doctrine) ตามกฎหมายละเมิด (Tort Law) เพียงแต่พิสูจน์ว่า สินค้านั้นมีความไม่ปลอดภัย (Defect) ประการใดประการหนึ่งใน 4 ประการข้างต้นเท่านั้น เพราะศาลถือว่าการพิสูจน์ได้ระดับดังกล่าวก็เพียงพอแล้วสำหรับศาลที่จะสามารถสรุปได้ว่าความไม่ปลอดภัยดังกล่าวก่อให้เกิด (Casual link) ความเสียหายแก่โจทก์จริงศาลมีอำนาจในฐานะศาลในระบบกฎหมายแบบจารีตประเพณีที่จะสั่ง (Inherent Equitable Power) ให้มีมาตรการเยียวยา โดยการสั่งให้จำเลยจ่ายค่าสินไหมทดแทนเพื่อเป็นการลงโทษ (Punitive Damages) แก่โจทก์ได้

ความปลอดภัยเนื่องจากการผลิต (Manufacturing Defect) เช่น สำนักงานคณะกรรมการความปลอดภัยของสินค้าบริโภคสหรัฐอเมริกา (U.S. Consumer Product Safety Commission) เรียกคืน (Recall) สินค้าของเล่นเด็กทำด้วยไม้แบรนต์ TwirllaT Wooden Rattle เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2554 จำนวน 3,300 ชิ้นในสหรัฐอเมริกา และอีก 145 ชิ้นมีจำหน่ายในประเทศ

แคนาดา รายละเอียดสินค้าทำด้วยไม้ที่มีการลงสี (Painted Wood) ผลิตในประเทศไทย และนำเข้าโดยบริษัท Manhattan Group LLC ตั้งอยู่ที่เมือง Minneapolis รัฐ Minnesota ซึ่งสินค้ามีความยาว 6 นิ้ว มีแกนไม้สีเขียวอยู่ตรงกลาง ยึดลูกบอลสีเหลืองอยู่ด้านบนปลายแต่ละด้าน และมีลูกบอลสีส้มอยู่ตรงกลางระหว่างแผ่นไม้ที่มีรูปทรงเป็นรูปตัว U คว่ำเข้าหากัน และวางจำหน่ายตามร้านค้าของเด็กทั่วประเทศและทางออนไลน์ (www.manhattantoy.com) ในราคา 12 เหรียญสหรัฐฯ ซึ่งมีจำหน่ายตั้งแต่เดือนมีนาคม 2554 จนถึงเดือนกรกฎาคม 2554 สาเหตุการเรียกคืน (Recall) ชิ้นส่วนตรงกลางที่มีรูปทรงตัว U สามารถหลุด / พัง ซึ่งจะเป็นอันตรายต่อเด็กที่อาจจะนำชิ้นส่วนเข้าปาก ทำให้ขาดอากาศหายใจได้ ข้อคิดเห็น การผลิตและนำเสนอสินค้าของเล่นสำหรับเด็ก ไปจำหน่ายในตลาดสหรัฐอเมริกา ต้องคำนึงถึงด้านความปลอดภัย (Safety) ปัจจุบันสหรัฐอเมริกาให้ความเข้มงวดต่อสินค้าที่ใช้สำหรับเด็กอย่างยิ่ง เห็นได้จากการปรับปรุง ความเข้มงวด พระราชบัญญัติความปลอดภัยสินค้าอุปโภคบริโภค ซึ่งดำเนินการมาเป็นลำดับ ดังนั้น ผู้ผลิต / ส่งออกไทยที่ผลิตสินค้าที่ใช้กับเด็ก ควรให้ผู้ชำนาญทำการทดสอบด้านความปลอดภัย ในการออกแบบ ขั้นตอนการผลิต และการใช้สินค้า ควรมีเอกสารรับรองความปลอดภัยประกอบไปกับสินค้า เพื่อสร้างความมั่นใจต่อสินค้าแก่ผู้บริโภค รวมไปถึงการปิดฉลาก คำแนะนำ และคำเตือน (Instruction & Warning Label) เพื่อแจ้งให้ผู้บริโภคได้ทราบ²⁰

ผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่ายต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้นความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท (CSR : corporate social responsibility) และต้องยอมรับองค์การควบคุมมาตรฐานและคุ้มครองผู้บริโภคของประเทศเขาด้วย “ กรณีบริษัทแมทเชว บริษัทของเล่นใหญ่ของประเทศสหรัฐอเมริกา เรียกได้ว่าเป็นทำการฮาราคีร์คว้านไส้ตัวเอง เพราะของเล่นดังกล่าวเป็นของเล่นของตัวเองที่จ้างวานโรงงานในประเทศจีนผลิต การประกาศดังกล่าวนับว่าใจถึงมาก เพราะอย่างไรแมทเชวก็ไม่ได้เปลี่ยนฐานการผลิตจากจีน ไปเป็นประเทศอื่น และการกระทำครั้งนี้ก็ไม่แน่ว่าจะทำให้ผู้ซื้อรักบริษัท มั่นใจในบริษัทมากขึ้น ตรงกันข้ามอาจรู้สึกว่าบริษัทควบคุมและทำคิวิซีโรงงานต่างๆ ในเครือข่ายได้ไม่ดี จึงเปลี่ยนไปซื้อของบริษัทอื่นน่าจะดีกว่า”

3.11.2 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของประเทศญี่ปุ่น

การนำหลักกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางแพ่งในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยมาใช้ จะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริโภคกับผู้ผลิตมีความชัดเจนขึ้น หลักกฎหมายดังกล่าวจะกดดันให้ผู้ผลิตสินค้าต้องปรับปรุงสินค้าให้มีความปลอดภัยยิ่งขึ้น ซึ่งหมายถึงต้นทุน

²⁰ เข้าถึงได้จาก: <http://www.depthai.go.th>. [2555. 30 มิถุนายน].

การผลิตสินค้าจะสูงขึ้น และจะมีต้นทุนเรื่องการชดเชยค่าเสียหายเพิ่มขึ้นด้วย แต่ผู้ผลิตสินค้าสามารถที่จะลดต้นทุนการผลิตสินค้าลงได้โดยการปรับปรุงระบบการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและปรับราคาสินค้าให้สูงขึ้นเล็กน้อยเพื่อให้ผู้บริโภคส่วนใหญ่เข้ามาแบกรับภาระการชดเชยความเสียหายคนละเล็กน้อยร่วมกันกับผู้ผลิตสินค้า แต่ต้องตระหนักถึงข้อเสียว่าผู้ผลิตสินค้าแต่ต้องตระหนักถึงข้อเสียว่าผู้ผลิตสินค้าซึ่งเป็นบริษัทขนาดเล็กอาจมีภาระสูงขึ้นค่อนข้างมาก และบริษัทอาจถึงเลที่จะพัฒนาสินค้าใหม่ๆ แล้วนำออกจำหน่ายในท้องตลาด

เพื่อเป็นการแก้ไขข้อเสียดังกล่าว จึงควรให้ผู้ผลิตสินค้าสามารถที่จะมีข้อต่อสู้ที่เรียกว่า Developmental Risk (ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีไม่สามารถจะระบุได้ว่าสินค้านั้นไม่ปลอดภัยในเวลาทีสินค้านั้นถูกวางจำหน่ายในท้องตลาด) เพื่อให้ผู้ผลิตไม่ต้องรับผิดชอบ เดียวกันเมื่อพิจารณาจุดอ่อนของกฎหมายละเมิดแล้ว กฎหมายใหม่ก็ควรที่จะกำหนดให้ผู้เสียหายต้องพิสูจน์ว่า “สินค้านี้มีความไม่ปลอดภัย” และ “ความเสียหายเป็นผลโดยตรงของความไม่ปลอดภัยของสินค้านี้” ด้วย เพื่อเป็นการช่วยให้ผู้เสียหายสามารถพิสูจน์ว่าสินค้านี้มีความไม่ปลอดภัยและความเสียหายเป็นผลโดยตรงของความไม่ปลอดภัยของสินค้านี้ดังกล่าว องค์กรต่างๆ ซึ่งมีพันธกิจและอุปกรณ์ในการพิสูจน์ เช่น ศูนย์บริการผู้บริโภค (Consumer Lift Center) องค์กรทดสอบของเอกชนและศูนย์ข้อมูลผู้บริโภค (Consumer Information Center) ควรมีบูรณาการและความร่วมมือระหว่างกันให้เข้มแข็งมากขึ้น และสามารถช่วยผู้เสียหายให้พิสูจน์เงื่อนไขทั้งสองประการได้ง่ายขึ้น ตลอดจนในกรณีที่ผู้ผลิตสินค้าอ้างข้อต่อสู้เรื่อง Developmental Risk กฎหมายใหม่ไม่ควรกำหนดให้ผู้เสียหายพิสูจน์ว่า ผู้ผลิตสินค้าสามารถคาดเห็นว่าสินค้าอาจก่อให้เกิดอันตรายได้

คณะกรรมการมีความเห็นว่า ในสภาพสังคมปัจจุบันหลักความรับผิดชอบทางแพ่งควรเปลี่ยนจากหลักประมาทเลินเล่อของผู้กระทำ เป็นหลักความรับผิดชอบเนื่องจากสภาพของสินค้าไม่ปลอดภัย เพื่อให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายได้รับค่าสินไหมทดแทนที่รวดเร็วและเพียงพอแทน

3.11.2.1 สาระสำคัญสำคัญตามกฎหมาย Product Liability Law

กฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของประเทศญี่ปุ่น มีชื่อเป็นทางการในภาษาญี่ปุ่น Seizoubutsu Sekinin Hou ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Product Liability Act ได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา (Official Gazette: Kanpou) เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 1994 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 1995 โดยเป็นกฎหมายที่สั้นมาก กล่าวคือมีเพียง 6 มาตรา เท่านั้น เนื้อหาสาระสำคัญส่วนใหญ่เป็นการยกเว้น โดยใช้กฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (Council Directive 25 July 1985) เป็นต้นแบบในการยกเว้น เนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศ

เยอรมนี ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่ากฎหมายฉบับนี้ได้รับความสนใจจากภาควิชาการ อุตสาหกรรม ธุรกิจ ภาคผู้บริโภค ภาคการเมืองมาก เพราะมีร่างกฎหมายนี้ถึง 7 ร่าง ได้แก่

- 1) ร่างของศาสตราจารย์ Wagasuma และคณะ
- 2) ร่างของสมาคมกฎหมายเอกชนแห่งประเทศญี่ปุ่น
- 3) ร่างของสมาคมทนายความแห่งกรุงโตเกียว
- 4) ร่างของสหภาพทนายความแห่งประเทศญี่ปุ่น
- 5) ร่างของพรรคการเมือง Komeitou
- 6) ร่างของพรรคการเมือง Shakaitou
- 7) ร่างของคณะอนุกรรมการนโยบายผู้บริโภค ซึ่งเป็นอนุกรรมการในคณะกรรมการสวัสดิการสังคมชุดที่ 13

โดยร่างที่กลายเป็นฉบับปัจจุบันคือ ร่างของคณะอนุกรรมการนโยบายผู้บริโภค ซึ่งมีสาระสำคัญและคำพิพากษาศาลที่ตัดสินวางบรรทัดฐานไว้ ดังต่อไปนี้

3.11.2.2 เจตนารมณ์ของกฎหมาย

มาตรา 1 ของกฎหมายความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าไม่ปลอดภัย (ต่อไปจะเรียกว่า กฎหมาย Product Liability) ได้บัญญัติว่า “วัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้คือ การคุ้มครองผู้เสียหายโดยการกำหนดให้ผู้ผลิตสินค้า หรือบุคคลที่มีสถานะคล้ายกันให้รับผิดชอบต่อความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เนื่องจากสินค้าไม่ปลอดภัย ดังนั้นจึงเป็นการทำให้วิถีชีวิตของพลเมืองมีเสถียรภาพและดีขึ้น ตลอดจนระบบเศรษฐกิจของประเทศมีพัฒนาการที่ดี” โดยมีเหตุสำคัญว่า การมีระบบกฎหมายที่ให้การเยียวยาโดยการให้ค่าสินไหมทดแทนที่เพียงพอแก่เหยื่อของอุบัติเหตุซึ่งเกิดจากสินค้าไม่ปลอดภัย ย่อมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับพัฒนาการที่ดีของระบบเศรษฐกิจ โดยบุคคลที่เป็นเหยื่อของอุบัติเหตุ (Victims of Accidents) ไม่จำเป็นต้องเป็นบุคคลธรรมดาเท่านั้น เพราะเมื่อพิจารณาบทบัญญัติของ มาตรา 3 แล้วจะเห็นได้ชัดเจนว่ารวมถึงนิติบุคคลด้วย ดังนั้น คนงานที่ได้รับบาดเจ็บจากเครื่องจักรที่ไม่ปลอดภัย จึงมีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมายฉบับนี้ด้วย

เนื่องจาก วัตถุประสงค์ของกฎหมาย Product Liability คือการคุ้มครองผู้บริโภค ดังนั้น จึงเกิดประเด็นคำถามว่า หากผู้ค้าปลีกหรือผู้จัดจำหน่ายสินค้าที่ไม่ปลอดภัยได้ชำระค่าเสียหายให้กับผู้เสียหายแล้ว ผู้ค้าปลีกหรือผู้จัดจำหน่ายจะฟ้องไล่เบี่ย (An Indemnity Claim) เอากับผู้ผลิตสินค้าได้หรือไม่ ซึ่งนักวิชาการญี่ปุ่นเห็นว่าผู้ค้าปลีกหรือผู้จัดจำหน่ายสินค้ามีสิทธิฟ้องไล่เบี่ยเอากับผู้ผลิตสินค้าได้ โดยอาศัยสิทธิตามหลักกฎหมายละเมิดและหลักกฎหมายสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งคล้ายกับเหตุผลของผู้พิพากษา Traynor ในคดี Greenman v. Yuba ผู้พิพากษา

ของศาลชั้นต้นเมืองโตเกียวได้ชี้แจงเหตุผลอย่างละเอียดว่า ผู้ผลิตสินค้าต้องรับผิดชอบ โดยเคร่งครัดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย โดยอ้างถึงหลักความรับผิด 3 หลักดังต่อไปนี้

1) หลักความรับผิดชอบต่อความเสี่ยง (Responsibility For Risks) เนื่องจากความปลอดภัยของสินค้า ซึ่งอยู่ในสถานะที่จะควบคุมความเสี่ยงได้ดีที่สุด ดังนั้นหากเกิดอุบัติเหตุจากความเสียหาย ผู้ผลิตสินค้าควรต้องรับผิดชอบ

2) หลักความรับผิดโดยการจ่ายค่าสินไหมทดแทน (Responsibility For Compensation) เนื่องจากผู้ผลิตสินค้าได้กำไรจากการประกอบธุรกิจผลิตสินค้านี้ดังกล่าว

3) หลักความรับผิดเนื่องจากผู้บริโภควางใจ (Responsibility For Reliance) เนื่องจากผู้บริโภควางใจในความปลอดภัยของสินค้า

3.11.2.3 ผู้ผลิตสินค้าและบุคคลอื่นที่ต้องรับผิดชอบ (Manufacturer or The Like)

มาตรา 3 ของกฎหมาย Product Liability บัญญัติว่า “ผู้ผลิตหรือบุคคลซึ่งอยู่ในสภาวะคล้ายกันต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าไม่ปลอดภัยตามกฎหมายนี้” และมาตรา 2 (3) บัญญัติว่า ผู้ผลิตสินค้าและบุคคลอื่นที่ต้องรับผิดชอบ หมายถึง

1) บุคคลที่ผลิต แปรสภาพ หรือนำเข้าสินค้านั้นในเชิงธุรกิจ

2) บุคคลที่ติดซื้อ ชื่อทางการค้า เครื่องหมายการค้า หรือกระทำลักษณะอื่นๆ ลงบนสินค้าฐานะผู้ผลิต หรือบุคคลที่ติดซื้อหรือสัญลักษณ์อื่นลงบนสินค้า ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจว่า บุคคลนั้นเป็นผู้ผลิต โดยความเป็นจริงซึ่งสินค้านั้น ทั้งนี้ ให้พิจารณาลักษณะและสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการผลิต การแปรสภาพ การนำเข้า หรือการจัดจำหน่ายสินค้านั้น จากบทบัญญัติของกฎหมายข้างต้น สามารถแยกบุคคลที่อาจต้องรับผิดชอบทางแพ่ง (Liable) ตามกฎหมายได้ ดังนี้ 1) ผู้ผลิต (Manufacturer : Seizougyosha) เนื่องจากผู้ผลิตสินค้าที่บุคคลหลักที่จะต้องรับผิดชอบตามหลัก No-Fault Product Liability ดังนั้น บุคคลที่ผลิตหรือดำเนินการแปรสภาพสินค้าในเชิงธุรกิจจึงต้องรับผิดชอบตามกฎหมายนี้ เหตุผลที่อยู่เบื้องหลังหลัก No-Fault Product Liability คือ ความเสียหายที่เกิดจากสินค้าไม่ปลอดภัยควรเป็นภาระของบุคคลซึ่งทำกำไรจากการผลิตสินค้าไม่ปลอดภัยนั้น และผู้บริโภคจำเป็นต้องเชื่อใจในบุคคลผู้ผลิตสินค้าอย่างไม่มีทางเลือกเพราะผู้บริโภคไม่มีทางที่ตรวจสอบได้ว่า สินค้าปลอดภัยหรือไม่ เพราะสินค้านี้ผลิตโดยใช้เทคโนโลยีระดับสูงและซับซ้อน จากตรรกะดังกล่าว กฎหมายจึงไม่ควรกำหนดให้บุคคลซึ่งไม่ได้ผลิตหรือแปรรูปสินค้าโดยการทำซ้ำ และต่อเนื่องซึ่งสินค้านั้นต้องมารับผิดชอบต่อหลัก No-Fault Product Liability ด้วยผู้ผลิตที่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย Product Liability หมายถึงองค์กรธุรกิจ (Business Entity) ซึ่งผลิตสินค้าหรือแปรรูปสินค้า บุคคลธรรมดาซึ่งเป็นผู้แทนขององค์กรธุรกิจ หรือบุคคลธรรมดาที่มีหน้าที่

ที่ออกแบบสินค้าหรือผลิตสินค้าไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย Product Liability นี้ ผู้ผลิตหรือบุคคลอื่นที่ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 2 (3) แยกออกได้เป็น 3 ประเภทคือ

2.1) ผู้ผลิต หมายถึง บุคคลที่ผลิต แปรรูป หรือนำเข้าสินค้าในเชิงธุรกิจ ซึ่งเป็นผู้ผลิตในความหมายแคบที่สุด

2.2) ผู้ผลิตโดยการแสดงออก (Apparent Manufacturer) หมายถึง บุคคลที่ทำให้บุคคลอื่นรวมถึงผู้บริโภคเข้าใจผิดว่าตนเป็นผู้ผลิต โดยการติดชื่อ เครื่องหมาย ฯลฯ ลงไปบนสินค้านั้น ทั้งๆ ที่ตนไม่ได้เป็นผู้ผลิตสินค้านั้น จึงต้องรับผิดชอบตามกฎหมายนี้ เนื่องจากผู้ผลิตประเภทนี้มีจุดประสงค์คือ ต้องการให้ผู้บริโภคมั่นใจว่า หากซื้อสินค้าแล้วมีความไม่ปลอดภัยก็จะได้รับการเยียวยาแน่นอน จึงควรต้องรับผิดชอบในฐานะผู้ผลิต

2.3) ผู้ผลิตในความเป็นจริง (Manufacturer-In-Fact) หมายถึง กรณีที่นอกจากติดชื่อ เครื่องหมายการค้า หรือสัญลักษณ์อื่นๆ ที่ทำให้บุคคลอื่นเข้าใจว่าตนเป็นผู้ผลิตสินค้านั้นแล้วบุคคลผู้กระทำการดังกล่าวยังเป็นผู้ขายสินค้านั้นด้วย แทนที่จะเป็นผู้จัดจำหน่ายสินค้าอย่างเดียว ดังนั้น ผู้ผลิตในความจริงในมุมมองของนักวิชาการญี่ปุ่นจึงหมายถึง ห้างค้าปลีกขนาดใหญ่ และห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ที่มีการเข้าไปเกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าอย่างมาก เช่น การออกแบบ การกำหนดรายละเอียดและคุณสมบัติของสินค้า เพื่อจ้างให้ผู้อื่นผลิตให้ตัวอย่างของสินค้านั้นได้แก่ สินค้าที่เป็นสินค้า หรือสินค้าที่เป็นสินค้า Private Brand เป็นต้น เหตุผลที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ผลิตในความเป็นจริงต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย Product Liability ก็เนื่องมาจากหลักความรับผิดชอบในการประกันคุณภาพสินค้า เมื่อผู้ประกอบการติดชื่อหรือเครื่องหมายการค้าลงไปในสินค้าแสดงว่าตนมีความสัมพันธ์กับสินค้าอย่างลึกและใกล้มาก ดังนั้น จึงต้องควรรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ติดชื่อหรือเครื่องหมายการค้าของตน

ในเรื่องความสัมพันธ์ทางกฎหมายระหว่างผู้ผลิตที่แท้จริงกับผู้ผลิตในความเป็นจริงนั้น กฎหมายไม่ถือว่าเป็นลูกหนี้ร่วม ดังนั้น หากมีฝ่ายหนึ่งจ่ายค่าสินไหมทดแทนเต็มจำนวนให้กับผู้เสียหายแล้ว อีกฝ่ายหนึ่งก็จะหลุดพ้นจากความรับผิดชอบไปด้วย แต่ฝ่ายที่ออกค่าสินไหมทดแทนไปก่อน มีสิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาค่ากับอีกฝ่ายเฉพาะจำนวนเงินที่ฝ่ายที่ยังไม่ได้จ่ายค่าสินไหมทดแทนต้องรับผิดชอบ

ประเด็นปัญหาคือ ผู้ผลิตโดยการแสดงออก (Apparent Manufacturer) แตกต่างกับผู้ผลิตในความเป็นจริง (Manufacturer-In-Fact) อย่างไร ซึ่งเกณฑ์สำคัญในการแบ่งคือผู้ประกอบการที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการผลิตมากน้อยเพียงไร หากเข้าไปเกี่ยวข้องมาก (ออกแบบและกำหนดรายละเอียดคุณสมบัติให้ผลิต เป็นต้น) น่าจะถูกถือว่าเป็นผู้ผลิตโดยแท้จริงและผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิในเครื่องหมายการค้าซึ่งเป็นบริษัทต่างชาติ น่าจะถูกถือว่าเป็นผู้ผลิตโดยการแสดงออก หรือผู้ผลิตโดยแท้จริงตามบทบัญญัติของกฎหมายนี้

ผู้นำเข้า (Importer: Yunyusha) นอกจากผู้ผลิตสินค้าแล้ว ผู้นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศก็ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัยตามกฎหมาย Product Liability เนื่องจากผู้บริโภครู้สึกว่าได้รับความเสียหาย แม้จะมีสิทธิตามกฎหมายที่จะฟ้องร้องดำเนินคดีให้ผู้ผลิตที่อยู่ในต่างประเทศรับผิดชอบได้ก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติแล้ว เป็นเรื่องที่ยากมาก ผู้นำเข้าเป็นผู้ที่สนใจที่จะนำสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาจำหน่ายในประเทศ จึงเป็นผู้จัดให้มีสินค้าดังกล่าวเข้ามาจำหน่ายในประเทศ และเมื่อมีการนำสินค้าเข้ามา หากผู้นำเข้าได้มีการตกลงกับผู้ผลิตสินค้าหรือผู้จัดจำหน่ายในต่างประเทศว่า หากมีความเสียหายที่เกิดขึ้นจากความไม่ปลอดภัยของสินค้า หากผู้นำเข้าจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายแล้ว ผู้นำเข้ามีสิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาจากผู้ผลิตหรือผู้จัดจำหน่ายสินค้าในต่างประเทศได้ ดังนั้น ในท้ายที่สุดแล้วผู้นำเข้าก็ไม่ต้องรับผิดชอบความเสียหายด้วยตนเอง ดังนั้น จึงสมควรให้ผู้นำเข้าต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย Product ความรับผิดชอบของผู้นำเข้ากับผู้ผลิตสินค้าจะไม่ใช้กรณีการเป็นลูกหนี้ร่วม โดยแท้จริง (Fushin Rentai Saimusha) หากฝ่ายหนึ่งได้จ่ายค่าสินไหมทดแทนไปแล้ว ย่อมมีสิทธิไล่เบี้ยเอาจากฝ่ายหนึ่งสำหรับค่าสินไหมทดแทนที่ฝ่ายนั้นต้องรับผิดชอบอยู่ได้

กรณีตัวอย่างที่ผู้ผลิตของเล่นรายใหญ่เรียกคืนของเล่นที่ผลิตจากจีนที่วางจำหน่ายในประเทศญี่ปุ่น เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2550 บริษัท แมทเทล อินเตอร์เนชันแนล เคเค ซึ่งเป็นบริษัทย่อยของ แมทเทล อิงค์ บริษัทผู้ผลิตของเล่นรายใหญ่ของสหรัฐอเมริกา จะเรียกคืนของเล่นผลิตจากจีนที่จะวางจำหน่ายในญี่ปุ่น จำนวน 3,440 ชิ้น เนื่องจากเกรงว่าอาจเกิดอันตรายจากสีที่ปนเปื้อนสารตะกั่ว สำหรับของเล่นที่ถูกเรียกคืน ได้แก่ ชุดเฟอร์นิเจอร์จิว 5 แบบสำหรับตุ๊กตาบาร์บี้ ซึ่งมีการส่งสินค้าให้แก่ญี่ปุ่น ในระหว่างวันที่ 6 มีนาคม - 23 สิงหาคม ปีนี้ แต่ในส่วนของตุ๊กตาบาร์บี้ที่บริษัทฯ ไม่ได้เรียกคืน โดยขณะนี้ แมทเทลอยู่ในระหว่างเรียกคืนของเล่นราว 840,000 ชิ้นที่ผลิตในจีนและมีการส่งไปจำหน่ายทั่วโลก ซึ่งรวมถึงของเล่น 522,000 ชิ้นที่มีการนำเข้าไปในสหรัฐอเมริกาด้วย หลังจากในเดือนสิงหาคมที่ผ่านมา แมทเทลได้ออกมาประกาศว่า บริษัทจะเรียกคืนของเล่นประมาณ 20 ล้านชิ้น ด้วยเหตุผลเดียวกัน

3.11.3 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของประเทศเยอรมัน

สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ ตามมาตรา 2 ประโยคที่หนึ่งแห่งกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นจากสินค้า ค.ศ. 1989 หมายถึง สัณนิบาตหรือวัตถุอย่างใดก็ตามตามความหมายเดียวกับ มาตรา 90 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน (BGB) และหมายความรวมถึง “ไฟฟ้า” ด้วย นอกจากนี้ “สินค้าหรือผลิตภัณฑ์” ยังมีความหมายรวมไปถึงส่วนหนึ่งส่วนใดของ สัณนิบาตหรือวัตถุหรืออสังหาริมทรัพย์ คุณลักษณะของ “สินค้าหรือผลิตภัณฑ์” ไม่ได้หมดสิ้นไป

เพราะเหตุที่ได้มีการนำสินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้นไปก่อสร้างรวมเข้ากับสังหาริมทรัพย์อื่นหรือนำไปใช้เพื่อการผลิตหรือประดิษฐ์สินค้าชนิดใหม่

“สินค้าหรือผลิตภัณฑ์” ตามมาตรา 2 ประโยคที่หนึ่ง แห่งกฎหมายว่าด้วยความรับผิดที่เกิดขึ้นจากสินค้า ค.ศ. 198 นี้ ยังรวมถึงเครื่องจักรที่ใช้ในโรงงาน (Fabrikanlagen) อุปกรณ์การเล่นและอุปกรณ์กีฬาที่ได้มีการจัดตั้งไว้ในบริเวณสถานที่เล่นของเด็กด้วย อย่างไรก็ตามสิ่งก่อสร้างที่บริษัทหรือผู้ประกอบการก่อสร้างขึ้นบนที่ดิน เช่น อาคาร บ้านเรือนหรือสะพานไม่อยู่ในความหมายของคำว่า “สินค้าหรือผลิตภัณฑ์” ตามความหมายของกฎหมายฉบับนี้ เนื่องจากสิ่งก่อสร้างเหล่านี้ก่อสร้างหรือเกิดขึ้นมาโดยไม่อาจเคลื่อนไหวด้วย และมีสภาพเป็นอสังหาริมทรัพย์

ในกฎหมายเยอรมันมีการพัฒนาการหลักกฎหมาย Product Liability มาเป็นระยะเวลายาวนานพอสมควร ทั้งในแง่กฎหมายที่เป็นบทบัญญัติและแนวคำพิพากษาของศาล โดยทั่วไปความเสียหายที่เกิดจากผลิตภัณฑ์อาจอาศัยหลักกฎหมายสัญญา หรือกฎหมายลักษณะละเมิดก็ได้ ในแง่สัญญา หลักกฎหมายเรื่องซื้อขายของเยอรมัน กำหนดให้ผู้ขายมีความรับผิด ในความชำรุดบกพร่องของสินค้า และหากมีคำรับประกันคุณภาพสินค้า ผู้ขายก็ต้องรับผิดในการที่ต้องคืนราคา หรือชดใช้ให้ผู้ซื้อ ผู้ซื้ออาจบอกเลิกสัญญาได้ หากว่าสินค้านั้นด้อยคุณค่าหรือชำรุดบกพร่องไม่เป็นไปตามคำรับประกัน ในกรณีที่มีข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ขายตั้งใจหลอกลวงผู้ซื้อ อาจปรับเข้ากรณีจงใจทำละเมิด โดยผู้ซื้อต้องมีข้อสงสัยถึงความจริง ซึ่งใกล้เคียงกับการนำหลักความรับผิดเด็ดขาดมาใช้ในคดีละเมิดเป็นอย่างยิ่ง

ในกรณีผิดคำรับประกันสินค้า จึงมีผลทำให้ผู้ซื้อมีสิทธิที่จะเลือกฟ้องผู้ขายหรือผู้ผลิตได้ ทั้งในแง่ผิดสัญญาและละเมิด สุดท้ายแต่ว่าการฟ้องคดีแบบใดจะให้ประโยชน์แก่ผู้ซื้อมากที่สุด โดยต้องคำนึงถึงอายุความและภาระการพิสูจน์ที่ผู้ซื้อได้เปรียบ ซึ่งตามปกติอายุความในเรื่องสัญญายาวกว่าการฟ้องคดีละเมิด ซึ่งมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดต่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของประเทศเยอรมัน ประกอบด้วย

1) หลักความรับผิดของผู้ผลิต

ตามกฎหมายของประเทศเยอรมัน ผู้ผลิตจะต้องรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้า โดยไม่ต้องพิจารณาว่าผู้ผลิตนั้นจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ เนื่องจากมิใช่องค์ประกอบของความรับผิดในเรื่องนี้

2) เงื่อนไขแห่งความรับผิดของผู้ผลิต

“สินค้าหรือผลิตภัณฑ์” ได้แก่ สังหาริมทรัพย์ทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นชิ้นส่วนหนึ่งหรือองค์ประกอบหนึ่งของสังหาริมทรัพย์อื่นหรืออสังหาริมทรัพย์อื่นหรือไม่ก็ตาม หรือไฟฟ้า

ข้อยกเว้น ได้แก่ ผลผลิตทางเกษตรกรรม ผลผลิตจากสัตว์ ผลผลิตจากผึ้ง และ ผลผลิตจากปลา ซึ่งไม่ใช่ผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการแปรรูป หลักเกณฑ์นี้นำมาใช้กับผลผลิตจากการล่าสัตว์ป่าด้วย ตามมาตรา 2

3.11.3.1 ความบกพร่องของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์

ประเทศเยอรมัน สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีความบกพร่องเมื่อได้พิจารณาจากสภาพการณ์แวดล้อมทั้งหมดแล้ว และไม่มีความปลอดภัย เมื่อได้พิจารณาสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

- 1) ลักษณะการแสดงออกของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้น
- 2) การใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์โดยปกติทั่วไปของวิญญูชน
- 3) ขณะที่สินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้นนำมาใช้ในท้องตลาด ปรากฏว่าสินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้นสามารถคาดหวังได้ว่าสามารถนำมาใช้ได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย จึงไม่อาจถือได้ว่าสินค้าหรือผลิตภัณฑ์มีความบกพร่อง หากต่อมาภายหลังสินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้นได้มีการปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นและได้ถูกนำมาวางขายในท้องตลาดตามมาตรา 3 กล่าว โดยสรุปการพิจารณาว่าสินค้ามีความบกพร่องหรือไม่นั้นให้พิจารณาว่าสินค้านั้นมีความปลอดภัยอยู่ในระดับที่สามารถคาดหวังได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและเป็นธรรมหรือไม่ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงสภาพการณ์แวดล้อมต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว

3.11.3.2 บุคคลที่ต้องรับผิดชอบ (ผู้ผลิต)

ตามกฎหมายประเทศเยอรมัน ผู้ผลิต ได้แก่บุคคลทั้งหลายที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการของผู้ผลิตได้ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์ทางการค้าโดยการเรียกค่าตอบแทน ซึ่งได้แก่บุคคลต่างๆ ดังต่อไปนี้

- 1) ผู้ผลิตสินค้าขั้นสุดท้าย
  - 2) ผู้ผลิตวัตถุดิบ
  - 3) ผู้ผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์เพียงบางส่วนหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของสินค้า
  - 4) ผู้นำเข้ามาซึ่งสินค้าจากประเทศที่สามมายังประเทศในกลุ่มสมาชิกสหภาพยุโรป
  - 5) ผู้ที่อยู่ในฐานะเสมือนผู้ผลิตสินค้าโดยการระบุชื่อ เครื่องหมายการค้าหรือเครื่องหมายอื่นใดที่แสดงให้ปรากฏเด่นชัดว่าเป็นผู้ผลิต
  - 6) ผู้ขนส่งสินค้าในทางธุรกิจ ทั้งนี้ เมื่อผู้ขนส่งไม่สามารถระบุตัวผู้ผลิตหรือบุคคลที่ได้นำสินค้าหรือผลิตภัณฑ์มาส่งมอบให้ผู้ขนส่ง
- ทั้งนี้ การดำเนินการต่างๆ ดังกล่าวเป็นการกระทำหรือการประกอบกระเพื่อประโยชน์ในทางธุรกิจการค้าตามมาตรา 4

อย่างไรก็ตาม สถาบันทดลองหรือตรวจสอบคุณภาพสินค้าไม่ได้อยู่ในความหมายของผู้ผลิต และผู้ประกอบการค้าหรือพ่อค้าก็ไม่มีปรากฏอยู่ในความหมายของผู้ผลิตเช่นเดียวกัน ผู้ได้รับความเสียหายและขอบเขตของความเสียหายที่ได้รับความคุ้มครองนั้น ผู้ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ชำรุดบกพร่องย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ทั้งนี้ ผู้ได้รับความเสียหายมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายในกรณีต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. สิทธิเรียกร้องในกรณีที่ทำให้เกิดอันตรายถึงแก่ชีวิต

1.1 สิทธิเรียกร้องค่ารักษาพยาบาลและค่าเสียหายประโยชน์ในทางทรัพย์สิน ซึ่งผู้ถึงแก่ชีวิตได้รับในระหว่างที่เจ็บป่วยจนทำให้ความสามารถในการประกอบกิจการหมดไปหรือลดน้อยลงจากเดิม หรือทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายที่จำเป็นเพิ่มมากขึ้น

1.2 สิทธิเรียกร้องค่าใช้จ่ายในเรื่องค่าฌาปนกิจ

1.3 สิทธิเรียกร้องของบุคคลที่สามเนื่องจากการขาดอุปการะเลี้ยงดูตามมาตรา 7

2. สิทธิเรียกร้องในกรณีที่ทำให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย

สิทธิเรียกร้องในกรณีที่ทำให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย คือ สิทธิเรียกร้องและค่าเสียหายในส่วนของค่ารักษาพยาบาลและค่าเสียหายประโยชน์ในทางทรัพย์สิน ซึ่งผู้ที่ได้รับอันตรายแก่ร่างกายได้รับโดยผลของการได้รับบาดเจ็บ จนทำให้ความสามารถในการประกอบกิจการหมดไปหรือลดน้อยลงไปจากเดิม หรือเสียค่าใช้จ่ายที่จำเป็นเพิ่มมากขึ้นตามมาตรา 8

ในส่วนของค่าทดแทนความเสียหายทางจิตใจให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์ของบทบัญญัติเรื่องละเมิดตามมาตรา 823 ff.²¹ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง

²¹ มาตรา 823 บัญญัติว่า บุคคลใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ โดยปราศจากสิทธิตามกฎหมายทำให้เสียชีวิตแก่ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สิน หรือสิทธิอื่นใดของบุคคลอื่นจำต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำนั้น

มาตรา 823 วรรคแรกแห่งประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันกำหนดความรับผิดชอบละเมิดจากการกระทำของตนเอง โดยอาจแยกองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการคือ

1. มีความเสียหายแก่สิทธิประการใดประการหนึ่งในมาตรา 823 วรรคแรก
2. จำเลยเป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย
3. ความเสียหายนั้นเกิดจากการกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมาย (Unlawfully)
4. ความเสียหายนั้นต้องเกิดจากการกระทำโดยจงใจ (Willfully) หรือประมาทเลินเล่อ
5. ความเสียหายนั้นเป็นผลจากการกระทำของจำเลย

3. ในกรณีเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สิน

ผู้ที่ได้รับความเสียหายจะต้องแบกภาระหรือรับผิดชอบในความเสียหายเบื้องต้นด้วยตนเอง

3.11.3.3 จำนวนสูงสุดแห่งความรับผิด

ข้อพิจารณาในประเด็นนี้อาจแบ่งออกได้เป็น 2 ประการดังนี้

1) ในกรณีที่ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับบุคคล เกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชิ้นใดชิ้นหนึ่งมีความบกพร่องหรือเกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากสินค้าหรือผลิตภัณฑ์หลายชิ้นมีความบกพร่องในลักษณะเดียวกัน ให้บุคคลที่มีหน้าที่ต้องชดใช้ค่าเสียหายต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายเป็นจำนวนสูงสุดไม่เกิน 160 ล้านบาท

2) ในกรณีที่จำนวนเงินค่าเสียหายที่ต้องชดใช้ให้แก่บุคคลที่ได้รับความเสียหาย ซึ่งมีจำนวนหลายคนนั้นมีจำนวนเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ใน (1) ข้างต้นให้ลดจำนวนเงินค่าเสียหายที่ต้องชดใช้ให้แก่บุคคลที่ได้รับความเสียหาย ในแต่ละรายลงภายใต้ความสัมพันธ์ที่ว่าจำนวนเงินค่าเสียหายทั้งหมดต้องไม่เกินจำนวนความรับผิดชอบสูงสุดดังกล่าวข้างต้นตามมาตรา 10

3.11.3.4 การเยียวยาความเสียหาย

การพิสูจน์ความเสียหายในประเทศเยอรมัน หน้าที่ในการพิสูจน์เรื่องความบกพร่องของสินค้า ความเสียหายที่เกิดขึ้นและความสัมพันธ์ระหว่างความบกพร่องของสินค้าและความเสียหายที่เกิดขึ้นตกอยู่กับผู้ได้รับความเสียหายตามมาตรา 1 (4)

3.11.3.5 ระยะเวลาสิ้นสุดความรับผิดของผู้ผลิตและอายุความในการฟ้องร้อง

การระงับของสิทธิเรียกร้องของผู้มีสิทธิได้รับค่าเสียหายเป็นอันระงับเมื่อครบกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ผู้ผลิตได้นำสินค้าเข้าสู่ตลาดตามมาตรา 13 ซึ่งอายุความในการฟ้องร้องให้ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบแบ่งออกเป็น 3 กรณี ดังนี้

1) อายุความฟ้องร้องมีระยะเวลาสามปีนับแต่ผู้มีสิทธิเรียกค่าเสียหายทราบหรือสมควรทราบถึงความเสียหายความบกพร่องของสินค้าและบุคคลที่มีหน้าที่ต้องชดใช้ ค่าเสียหาย

2) ในกรณีที่อยู่ในระหว่างผู้มีหน้าที่ต้องชดใช้ค่าเสียหายและผู้มีสิทธิได้รับค่าเสียหายในเรื่องการชดใช้ค่าเสียหายที่ต้องชำระ ให้อายุความฟ้องร้องคดีระงับอยู่จนกว่า การเจรจาต่อรองจะถูกปฏิเสธ

3) ในกรณีอื่นๆ ให้นำบทบัญญัติเรื่องอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งมาใช้บังคับตามมาตรา 12

3.11.3.6 ข้อสัญญาจำกัดหรือยกเว้นความรับผิดชอบของผู้ผลิต

หน้าที่การชดใช้ค่าเสียหายของผู้ผลิตตามกฎหมายนี้ไม่อาจตกลงไว้ล่วงหน้าเพื่อ ยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบเป็นอย่างอื่นได้ ข้อตกลงไว้ล่วงหน้าเพื่อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบที่ ผ่าฝืนกับหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นมีผลเป็น โฆษะ ตามมาตรา 14

3.11.3.7 ขอบเขตการใช้บังคับของกฎหมาย

กฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นจากสินค้านี้ไม่ใช้บังคับกับกรณีดังต่อไปนี้

- 1) ความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นกับยา เนื่องจากมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะแล้ว
- 2) ความรับผิดชอบตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะอื่นๆ ตามมาตรา 15
- 3) สินค้าที่ได้นำมาวางขายในท้องตลาดก่อนวันที่กฎหมายนี้มีผลใช้บังคับตามมาตรา 16

3.12 มาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายใน (NTBs)²² ของต่างประเทศ

มาตรการทางการค้าที่มีการบังคับใช้ในระเบียบการค้าระหว่างประเทศนั้นอาจมาจาก กระบวนการกำหนดที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ (ก) มาตรการฝ่ายเดียว (unilateral measures) เป็นมาตรการที่ประเทศหนึ่งใช้บังคับอีกประเทศหนึ่ง โดยมีได้ปรึกษาหารือ เป็นการล่วงหน้า ทั้งนี้อาศัยกฎหมายหรือข้อบังคับของประเทศตนเป็นเกณฑ์ และ (ข) มาตรการ หลายฝ่าย (multilateral measures) เป็นมาตรการที่ประเทศคู่ค้าตกลงที่จะปฏิบัติร่วมกัน ซึ่ง มาตรการกีดกันทางการค้าสามารถแบ่งออกเป็น 2 มาตรการ คือ มาตรการด้านภาษีศุลกากร (tariff barriers) และ มาตรการที่มีใช้ภายในศุลกากร (Non-tariff barriers: NTBs) ซึ่งมาตรการที่มีใช้ภายในนี้ ได้ ถูกใช้และมีบทบาทมากขึ้นในการปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศของประเทศไทยต่างๆ ทั้งประเทศที่ พัฒนาแล้ว และกำลังพัฒนา (International Herald Tribune; April 3, 2003) สำหรับความหมายของ การกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากร (Non-Tariff Barriers: NTBs) คือ กฎระเบียบข้อบังคับที่มี ออกโดยรัฐบาลประเทศต่างๆ อันมีผลบิดเบือน ราคา ปริมาณ โครงสร้างหรือทิศทางการค้าระหว่าง ประเทศ รวมถึงทรัพยากรที่ใช้เพื่อการผลิตผลิตภัณฑ์หรือบริการเพื่อปกป้องอุตสาหกรรม ภายในประเทศ ทั้งนี้กฎระเบียบถูกกำหนดขึ้นเพื่อกีดกันการนำเข้าอาจไม่สอดคล้องกับความตกลง ระหว่างประเทศ เช่น การกำหนดคุณภาพเกินมาตรฐานสากล หรือการเข้มงวดในการตรวจสอบ มาตรฐานผลิตภัณฑ์และใช้เวลาตรวจสอบนานจนทำให้ผลิตภัณฑ์เกิดความเสียหาย ตลอดจนการ ปฏิบัติด้านพิธีการศุลกากรที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งมีมาตรการที่เกี่ยวข้อง ดังเช่น การบริหารโควตาภาษี

²² กระทรวงพาณิชย์. (2556). การสำรวจมาตรการกีดกันทางการค้ารูปแบบใหม่ๆ (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: www.test.mfa.go.th/business/.../part7_chapter_2.doc. [2556, 1 มีนาคม].

(Tariffs Rate Quotas: TRQs) มาตรฐานสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับการค้า (Trade-related Environmental Measures) การปิดฉลากผลิตภัณฑ์ตัดแต่งสารพันธุกรรม (Genetically Modified Organisms: GMOs) การปิดฉลากเนื้อสัตว์จากฟาร์ม เช่น “European Organic Logo” เป็นต้น

นอกจากนี้ มาตรการที่มีใช้ภายในศุลกากร (NTBs) ในรูปแบบอื่นๆ ก็อาจทำให้เกิดการกีดกันการค้าได้เช่นกัน มาตรการ NTBs เป็นกฎระเบียบข้อบังคับของภาครัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ ที่องค์การการค้าโลก (WTO) อนุญาตให้ใช้ได้ ในกรณีของการส่งเสริมการค้าที่เป็นธรรม หรือมีสิทธิใช้เป็นข้อยกเว้น ในกรณีฉุกเฉินและจำเป็นรวมทั้งเพื่อคุ้มครองชีวิตและสุขภาพมนุษย์ พืชและสัตว์ ทั้งนี้จะต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติอย่างไม่มีเหตุผล และ/หรือไม่มีผลต่อการกีดกันการค้าอย่างแอบแฝง และต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ภายใต้ความตกลงที่กำกับดูแล ซึ่งจากผลการเจรจาการค้ารอบอุรุกวัยในปี 2536²³

จากที่กล่าวมาข้างต้น การกีดกันทางการค้าโดยมาตรการ NTBs มีอยู่ด้วยกันหลายประเภท แต่เราอาจสามารถแบ่งออกเป็นมาตรการย่อยสองประเภทใหญ่ๆ ประเภทแรก มาตรการด้านปริมาณ (quantitative measures) หมายถึง มาตรการที่มีผลต่อการจำกัดปริมาณการนำเข้าหรือการส่งออกตามกฎหมายของประเทศผู้นำเข้า เช่นการกำหนดโควตาการนำเข้าหรือการส่งออก การออกใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออก เป็นต้น และประเภทที่สอง มาตรการด้านคุณภาพ (qualitative measures) หมายถึง กฎระเบียบต่างๆ ที่ออกโดยรัฐบาลของประเทศผู้นำเข้าที่มีผลทำให้กระบวนการนำเข้ามีขั้นตอนมากขึ้น หรือมีต้นทุนสูงขึ้น เช่น กระบวนการหรือขั้นตอนพิธีการด้านศุลกากร การออกกฎระเบียบว่าด้วยมาตรฐานผลิตภัณฑ์ (product standards) ซึ่งบังคับให้ผลิตภัณฑ์ที่สามารถ

²³ มีสาระสำคัญตามเอกสารรวบรวมผลการเจรจาที่เกี่ยวข้องกับมาตรการกีดกันที่มีใช้ภายในศุลกากรทั้งสิ้น 9 ฉบับด้วยกันคือ 1. ความตกลงว่าด้วยการใช้มาตรการสุขอนามัย (Agreement on Sanitary and Phytosanitary Measures) 2. ความตกลงว่าด้วยระเบียบวิธีการออกใบอนุญาตนำเข้า (Agreement on Import Licensing Procedures) 3. ความตกลงว่าด้วยการประเมินราคาเพื่อการศุลกากร (Agreement on Implementation of Article VII : Customs Valuation) 4. ความตกลงว่าด้วยการต่อต้านการทุ่มตลาด (Agreement on Implementation of Article VI : Anti-Dumping) 5. ความตกลงว่าด้วยการอุดหนุนและมาตรการตอบโต้การอุดหนุน (Agreement on Subsidies and Countervailing Measures) 6. ความตกลงว่าด้วยอุปสรรคทางด้านเทคนิคต่อการค้า (Agreement on Technical Barriers to Trade) 7. ความตกลงว่าด้วยการตรวจสอบผลิตภัณฑ์ก่อนส่งออก (Agreement on Preshipment Inspection) 8. ความตกลงว่าด้วยแหล่งกำเนิดผลิตภัณฑ์ (Agreement on Rules of Origin) 9. ความตกลงว่าด้วยมาตรการปกป้อง (Agreement on Safeguards), อ้างถึงใน กระทรวงพาณิชย์. (2556). การสำรวจมาตรการกีดกันทางการค้ารูปแบบใหม่ๆ. เข้าถึงได้จาก: www.test.mfa.go.th/business/.../part7_chapter_2.doc. [2556, 1 มีนาคม].

ส่งออกต้องได้รับการรับรองจากประเทศผู้นำเข้าก่อน หรือการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ตามกฎระเบียบของประเทศผู้นำเข้า นอกจากนี้ มาตรการนี้ยังรวมถึงบทบาทของภาคเอกชนในต่างประเทศที่มีผลต่อความต้องการผลิตภัณฑ์นำเข้า เช่น การรณรงค์ต่อต้านผลิตภัณฑ์นำเข้าของกลุ่มผู้บริโภคในประเทศผู้นำเข้า หรือการตั้งเงื่อนไขให้ผู้ส่งออกต้องปฏิบัติตามมาตรการหรือมาตรฐานการผลิตบางประเภท เช่น โครงการฉลากสิ่งแวดล้อม (eco-labeling) เพื่อแสดงว่าผลิตภัณฑ์นั้นไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมทั้งด้านการผลิตและการบริโภค โครงการจัดทำระบบจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14000) เพื่อบ่งบอกว่าผู้ผลิตพยายามจัดการให้มีการเกิดของเสีย (waste) ให้น้อยลงในกระบวนการผลิต โดยกรรมวิธีต่างๆ นอกจากนี้ ยังมีมาตรการอื่นๆ เช่น

มาตรฐาน GMP (Good Manufacturing Practices) คือ หลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตตามมาตรฐาน Codex Alimentarius Commission เพื่อเป็นพื้นฐานในการควบคุมให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีในการผลิตอาหารและแปรรูปอาหาร และทำให้ผู้ประกอบการสามารถผลิตอาหารได้อย่างปลอดภัย ลดความเสี่ยงของโอกาสการเกิดอันตรายทางชีวภาพ เคมี และกายภาพ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้บริโภคมั่นใจว่า อาหารนั้นเหมาะสมแก่การบริโภคจริงๆ

1) มาตรฐาน GAP (Good Agricultural Practices)²⁴ คือ หลักเกณฑ์วิธีการผลิตที่ดีในการผลิตผลิตภัณฑ์เกษตรในภาคการเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ และการประมง การผลิตผลิตภัณฑ์เกษตรนั้นต้องสอดคล้องกับมาตรฐานสุขอนามัย และมาตรฐานความปลอดภัย เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค

2) มาตรฐาน HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Point)²⁵ คือ ระบบการวิเคราะห์อันตรายและจุดวิกฤตที่ต้องควบคุมในการผลิตอาหาร เพื่อป้องกันอันตรายจากจุลินทรีย์ สารเคมี และสิ่งปนเปื้อนที่อาจเกิดขึ้นในอาหาร

3) มาตรฐานการจ้างงานของสหรัฐอเมริกา Social Accountability 8000 (SA8000) เป็นมาตรฐานแรงงานโดยสมัครใจที่ตรวจสอบและรับรองโดยหน่วยงานของสหรัฐอเมริกา

4) Worldwide Responsible Apparel Production (WRAP) เป็นมาตรการโดยสมัครใจที่กำหนดมาตรฐานแรงงานโดย American Apparel and Footwear Association และใช้บังคับเฉพาะอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเท่านั้น²⁶

²⁴ กรมวิชาการเกษตร. (2556). Good Agriculture Practices (GAP). เข้าถึงได้จาก: <http://www.student.chula.ac.th/~51373154/GAP.html>. [2556, 1 มีนาคม].

²⁵ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (2556). Hot Issue: การประกันด้านความปลอดภัยอาหาร: ระบบ HACCP (Hazard Analysis Critical Control Point). เข้าถึงได้จาก: http://elib.fda.moph.go.th/library/default.asp?page2=subdetail&id_L1=27&id_L2=15656&id_L3=1556. [2556, 1 มีนาคม].

²⁶ กระทรวงพาณิชย์. *อ้างแล้ว* เซ็กรรคที่ 22.

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการกีดกันทางการค้ารูปแบบใหม่ที่ประเทศต่างๆ โดยเฉพาะประเทศพัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป ประกาศใช้อยู่ หรือกำลังพิจารณาเพื่อประกาศใช้ในอนาคตนั้น ล้วนแต่มีหลักการที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสำคัญสองประการ คือ หนึ่ง ประเด็น สวัสดิภาพของประชาชน เช่น ความปลอดภัยจากการใช้ของผู้บริโภค ความปลอดภัยของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงาน และสอง ประเด็น ด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเมื่อพิจารณาในบริบทของผู้ผลิตแล้ว จะเห็นว่า มาตรการทั้งที่ได้บังคับใช้แล้ว และมีแผนจะบังคับใช้ในอนาคตมีความเกี่ยวข้องกับขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการผลิตที่แตกต่างกัน เนื่องจากกระบวนการผลิตของแต่ละอุตสาหกรรมมีความเกี่ยวข้องกับขั้นตอนการผลิตหลายขั้นตอน โดยเริ่มตั้งแต่การจัดหาวัตถุดิบต่างๆ การนำวัตถุดิบเข้าสู่กระบวนการผลิต ซึ่งสามารถใช้เทคโนโลยีที่หลากหลาย จนกระทั่ง ในที่สุด ได้ผลผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ขั้นสุดท้าย ดังนั้น ผู้ผลิตสามารถเลือกผสมผสานการใช้วัตถุดิบที่แตกต่างกัน โดยอาจนำเข้ามาจากต่างประเทศหรืออาจจะผลิตได้เองภายในประเทศ และการนำวัตถุดิบเข้าสู่กระบวนการผลิตก็อาจใช้เทคโนโลยีต่างกัน เช่น ใช้เทคโนโลยีเข้มข้น (Technology-intensive) ใช้ทุนเข้มข้น (Capital-Intensive) หรือ ใช้แรงงานเข้มข้น (Labor-Intensive) เป็นต้น ทำให้การผลิตผลิตภัณฑ์หนึ่งๆ จะทำมีความเกี่ยวข้องกับทุนและแรงงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

นอกเหนือจากกระบวนการผลิตแล้ว การตั้งโรงงานในทำเลต่างกันอาจส่งผลให้ความสะดวก ความปลอดภัย และสวัสดิภาพของแรงงานต่างกัน ได้ สิ่งเหล่านี้สามารถส่งผลให้ผลผลิตที่ได้แม้จะมีรูปลักษณะแบบเดียวกัน แต่อาจมีคุณสมบัติแตกต่างกันได้ โดยอาจมีระดับการปนเปื้อนของสารเคมีต่างกัน ระดับความคงทน หรือความปลอดภัยของการใช้ผลิตภัณฑ์ต่างกัน และในท้ายที่สุด การทำลายหรือการนำผลิตภัณฑ์กลับมาใช้ใหม่ก็กระทำได้ในระดับที่ต่างกัน เป็นต้น ดังนั้นการจะทำให้ผู้บริโภคมั่นใจได้ว่า ผลิตภัณฑ์นั้น ได้มาตรฐานและปลอดภัย ก็อาจต้องติดฉลากหรือผ่านการตรวจสอบขององค์กรบางแห่งที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เพื่อเป็นเครื่องหมายรับประกันคุณภาพ

ประเด็นสุดท้ายที่เกี่ยวข้องกับเศษเหลือทิ้งหรือขยะนี้ เป็นสิ่งที่โลกปัจจุบันกำลังให้ความสนใจเพิ่มขึ้น เพราะความกังวลกับปัญหาขยะที่แม้ว่าจะทำลายทิ้งได้ แต่ก็อาจก่อให้เกิดผลเสียเป็นโทษต่างๆ เช่น มลพิษ หรือทำให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมลง ดังนั้นมาตรการต่างๆ ที่ประเทศต่างๆ นำมาใช้อาจมีความเกี่ยวพันกับตัววัตถุดิบเอง กระบวนการผลิตซึ่งอาจมีมากกว่าหนึ่งขั้นตอน หรือ เกี่ยวพันกับบุคคลมากกว่าหนึ่งกลุ่มได้ (เช่น แรงงานที่ผลิตผลิตภัณฑ์ หรือผู้บริโภคผลิตภัณฑ์)

3.12.1 ระบบมาตรฐาน

ความเชื่อถือในคุณภาพผลิตภัณฑ์หรือบริการจะเป็นกลไกสำคัญที่จะส่งเสริมให้เกิดการค้าระหว่างประเทศต่างๆ เนื่องจากความหลากหลายทางชนชาติและภาษา ดังนั้นมาตรฐานจึงเป็นภาษาสากลสำหรับการค้าขายระหว่างประเทศ และมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติจึงเป็นกุญแจสำคัญสำหรับความสำเร็จของการค้าที่เสรีและเป็นธรรมแก่ทุกประเทศ อย่างไรก็ตามการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์เป็นเงื่อนไขทางเทคนิคที่ประเทศสมาชิกของ WTO สามารถกระทำได้ภายใต้ความตกลงว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า (Agreement on Technical Barriers to Trade: TBT) โดยจุดประสงค์ของ TBT คือเพื่อให้ประเทศผู้นำเข้าสามารถใช้มาตรฐานเหล่านี้มาบังคับให้ผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่ผลิตในประเทศหรือนำเข้ามาจากต่างประเทศ มีความปลอดภัยแก่การบริโภค และ เพื่อคุ้มครองชีวิตหรือสุขภาพของมนุษย์ พืช และ สัตว์เลี้ยงได้²⁷ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วมาตรฐานผลิตภัณฑ์คือข้อกำหนดเชิงคุณภาพเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ไว้ว่าควรมีคุณสมบัติ หรือคุณลักษณะในทางกายภาพหรือทางเทคนิคอย่างไร โดยการพิสูจน์สามารถกระทำได้ด้วยวิธีการทดสอบที่มีการระบุขั้นตอนและกระบวนการตรวจสอบอย่างชัดเจนสำหรับแต่ละผลิตภัณฑ์ ซึ่งสำหรับผลิตภัณฑ์หนึ่งๆ อาจจะมีมาตรฐานที่ต้องผ่านมากกว่าหนึ่งมาตรฐานก็ได้ อย่างไรก็ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์นี้มักไม่คำนึงถึง “กระบวนการผลิต” กล่าวคือ จะเป็นการตรวจสอบและรับรองที่ตัว “ผลิตภัณฑ์” เท่านั้น แต่ด้วยเหตุที่แต่ละประเทศสามารถกำหนดมาตรฐานและวิธีการรับรองของตนเอง ดังนั้นการทดสอบหรือการรับรองมาตรฐานอาจมีกระบวนการที่ซ้ำซ้อน หรือ บางประเทศอาจกำหนดมาตรฐานที่มีลักษณะเอื้อประโยชน์แก่ผู้ประกอบการในประเทศ แต่ขัดขวางผลิตภัณฑ์จากต่างประเทศ ผลที่ตามมาคือเกิดการกีดกันการค้าทางเทคนิคขึ้น ดังนั้นเมื่อประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป ค่อนข้างสูง ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานของประเทศคู่ค้าสำคัญทั้งสองนี้จึงมีความสำคัญต่อผู้ประกอบการไทยและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

1) ระบบมาตรฐานของสหรัฐอเมริกา

ระบบมาตรฐานของสหรัฐอเมริกาเริ่มพัฒนามากว่า 100 ปี และมีลักษณะกระจายอำนาจสู่ภาคอุตสาหกรรมและภาคเอกชน ซึ่งประกอบด้วยองค์กรพัฒนามาตรฐานอิสระที่ดำเนินการโดยภาคเอกชน (Standard Development Organizations: SDOs) จำนวนมากกว่า 450 องค์กร แม้การพัฒนามาตรฐานจะทำโดยองค์กรอิสระเป็นหลัก แต่รัฐบาลจะให้ความร่วมมือและให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ การตัดสินใจเกี่ยวกับมาตรฐานที่พัฒนานั้นจะมุ่งที่เป้าหมายเพื่อปกป้องคุ้มครองสุขภาพ

²⁷ กระทรวงพาณิชย์. *ฮ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 22.*

และความปลอดภัยของประชาชน และการรักษาสิ่งแวดล้อมของประเทศผ่านข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ กระบวนการผลิต และระบบต่างๆ ดังนั้นจะเห็นว่างานเกี่ยวกับมาตรฐานจะมีขอบเขตที่กว้าง ซึ่งสถาบันมาตรฐานแห่งชาติสหรัฐอเมริกา (The American National Standards Institute: ANSI) ก่อตั้งในปี ค.ศ. 1918 โดย SDOs และ ตัวแทนจากรัฐบาล ANSI เป็นองค์กรเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร มีสมาชิกที่เป็นบริษัทมากกว่า 700 ราย หน่วยงานรัฐบาล 30 หน่วย 20 สถาบัน และ องค์กรเกี่ยวกับการค้า แรงงาน พาณิชย เทคโนโลยีวิทยาการ และ หน่วยงานที่เชี่ยวชาญเฉพาะรวม 260 องค์กร ANSI เองไม่ได้พัฒนามาตรฐานแห่งชาติ หรือ American National Standard (ANS) แต่มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยง รวบรวมข้อมูลและกระจายข้อมูลระหว่างสมาชิก และเป็นผู้รับรอง (accredit) องค์กรพัฒนามาตรฐาน (SDOs) และ SDOs จะทำหน้าที่พัฒนามาตรฐานขึ้น จากข้อมูลในปี ค.ศ. 2004 ANSI ได้รับรอง SDO ประมาณ 200 องค์กร และได้ประกาศใช้มาตรฐานที่ SDO เหล่านั้นพัฒนาขึ้น กว่า 10,000 มาตรฐาน นอกจากนี้ ANSI ยังเป็น U.S. member body ของ International Organization for Standardization (ISO) และเป็น U.S. National Committee ของ International Electrotechnical Commission (IEC) การเป็นกรรมการร่วมในองค์กรเหล่านี้ทำให้ ANSI สามารถจัดประชุมคณะผู้แทนจากหน่วยงานต่างๆ รับรองสมาชิกที่จะเป็นคณะผู้แทน รวมถึงมีอำนาจในการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ เพื่อเป็นตัวแทนของประเทศในการดูแลเรื่องทางเทคนิคและนโยบายต่างประเทศได้

รัฐบาลสหรัฐอเมริกามีบทบาทในการกำหนดมาตรฐานและบังคับใช้ แต่รัฐบาลไม่ได้ให้เงินอุดหนุนแก่หน่วยงานมาตรฐานเลย หน่วยงานต่างๆ เหล่านี้จะร่วมมือกันอย่างสมัครใจในการพัฒนามาตรฐานที่เห็นพ้องต้องกัน ในบางกรณี ตัวแทนหน่วยงานเหล่านี้จะพัฒนามาตรฐานบังคับ (mandatory standard) ขึ้นและใช้เป็นส่วนหนึ่งของข้อบังคับเชิงเทคนิค (technical regulations) ในบางกลุ่มผลิตภัณฑ์ เช่น ยานยนต์และส่วนประกอบ การพัฒนาและสร้างเครื่องบิน และผลิตภัณฑ์บริโภค เป็นต้น อนึ่ง สำหรับมาตรฐานผลิตภัณฑ์แต่ละประเภทจะมีองค์กรพัฒนามาตรฐาน (SDO) และหน่วยงานอื่นๆ ที่มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่ายมาร่วมกันพิจารณาและต้องเห็นพ้องต้องกันระหว่างสมาชิกเท่านั้นจึงจะถูกกำหนดเป็นมาตรฐานได้ รัฐบาลกลางจะกำกับดูแลให้การออกมาตรฐานไม่ขัดกับความตกลงว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้าและการดำเนินการตั้งอยู่บนหลักปฏิบัติที่ถูกต้อง (Code of Good Practice)

ระบบมาตรฐานของสหรัฐอเมริกาเกิดจากความร่วมมือหลายระดับ ตั้งแต่ระดับเล็กๆ คือ กลุ่มสมาคมหรือบริษัทในภาคอุตสาหกรรม ความร่วมมือระหว่างองค์กรในแต่ละสาขาวิชาชีพ ความร่วมมือโดยสมัครใจขององค์กรที่เป็นสมาชิกในหน่วยงานเกี่ยวกับมาตรฐานระดับประเทศ จนถึงความร่วมมือระหว่างองค์กรรัฐบาลประเทศต่างๆ ในการออกมาตรฐานในระดับนานาชาติ

มาตรฐานจำนวนมากที่พัฒนาโดย SDOs ของสหรัฐอเมริกามีการใช้ไปทั่วโลก เช่น มาตรฐานที่ออกโดย American Society for Testing and Materials (ASTM) International, the American Society of Mechanical Engineers (ASME), the American Petroleum Institute (API), the Society of Automotive Engineer (SAE) ที่ถูกนำมากำหนดใช้ให้การผลิตเป็นไปตามความต้องการของภาคอุตสาหกรรม เช่น มาตรฐานวัสดุคืบ เป็นต้น นอกจากนี้มาตรฐานบางประเภทพัฒนาโดยความร่วมมือระหว่างรัฐบาลของประเทศต่างๆ และใช้บังคับในภาคการผลิตเฉพาะบางภาคเท่านั้น เช่น มาตรฐานด้านอาหาร FAO/WHO Food Standards Programs ที่ออกโดย Codex Alimentarius (Codex) ซึ่งมาตรฐานนี้มีจุดประสงค์เพื่อปกป้องสุขภาพของผู้บริโภค เพื่อให้การค้าอาหารเป็นไปอย่างเป็นธรรม และเพื่อส่งเสริมให้มาตรฐานเกี่ยวกับอาหารที่ออกโดยรัฐบาลและหน่วยงานเอกชนในประเทศต่างๆ อยู่ในระดับเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน

นอกจากนี้ สหรัฐอเมริกามีการกำหนดกลยุทธ์เกี่ยวกับมาตรฐานแห่งชาติโดยกลุ่มต่างๆ ที่จะมีส่วนได้ส่วนเสียจากระบบมาตรฐาน และทิศทางหนึ่งที่มีการเน้นคือความพยายามให้ระบบมาตรฐานของสหรัฐอเมริกาเป็นที่แพร่หลายและมีบทบาทสำคัญมากขึ้นในระดับนานาชาติ ตัวอย่างเช่นในภาคการผลิต National Institute of Standards and Technology (NIST) ร่วมกับภาครัฐบาล และ ANSI พยายามให้ทั่วโลกยอมรับมาตรฐานของสหรัฐอเมริกามากขึ้น พร้อมๆ กับปรับให้มาตรฐานเข้ากับมาตรฐานอื่นๆ มากขึ้นเพื่อไม่ให้เกิดอุปสรรคทางการค้าขึ้น ในขณะเดียวกัน ก็ศึกษาข้อบังคับทางเทคนิคที่ออกโดยต่างประเทศที่อาจเกิดผลกระทบต่อสหรัฐอเมริกา โดยยึดหลักการ WTO/TBT Agreement อีกด้วย

2) ระบบมาตรฐานของสหภาพยุโรป

ระบบมาตรฐานในสหภาพยุโรปเริ่มพัฒนามาตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองเพราะประเทศสมาชิกแต่ละประเทศใช้มาตรฐานที่แตกต่างกัน ทำให้เป็นอุปสรรคการค้าระหว่างกัน ดังนั้นเพื่อแก้ปัญหานี้ ผู้กำหนดนโยบายของสหภาพยุโรปจึงพยายามสร้างระบบมาตรฐานที่เป็นแบบเดียวกัน (Harmonized Standard) เมื่อปี ค.ศ. 1983 โดยออกกฎระเบียบของสหภาพยุโรป Directive 83/189 EEC และมีการทบทวนอีกครั้งในปี ค.ศ. 1998 โดยใช้ชื่อว่า Directive 98/34 EEC

องค์กรที่เกี่ยวกับการออกแบบมาตรฐานที่สำคัญของสหภาพยุโรปประกอบด้วย European Committee for Standardization (CEN), European Committee for Electrotechnical Standardization (CENELEC) และ European Telecommunications Standard Institute (ETSI) ซึ่งทั้งสามองค์กรนี้มีหน้าที่ร่วมกันกำหนดและรับรองมาตรฐานของสหภาพยุโรป (European Standard: EN) โดย CEN มีบทบาทร่วมกับคณะกรรมการสหภาพยุโรป (European Commission) และสมาคมการค้าเสรียุโรป (European Free Trade Association) ในการพัฒนา

มาตรฐานใหม่ๆ ให้กับสหภาพยุโรป มาตรฐานที่พัฒนาโดย CEN จำนวนมากได้ถูกนำไปประกาศบังคับใช้เป็น ข้อบังคับ (Regulation) และกฎระเบียบ (Directive) ของสหภาพยุโรป ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้ว กระบวนการพัฒนามาตรฐานนับตั้งแต่ร่างจนถึงการบังคับใช้ ใช้เวลาประมาณ 75 เดือน (Hanson, 2005 : 79) เฉพาะในปีค.ศ. 2004 CEN ได้ออกมาตรฐานใหม่ถึง 1,204 มาตรฐานด้วยกัน และเมื่อนับถึง 31 มีนาคม ค.ศ. 2005 จำนวนมาตรฐานรวมที่ออกโดย CEN มีทั้งสิ้น 9320 มาตรฐาน (CEN, 2005) ซึ่งจำนวนมาตรฐานของผลิตภัณฑ์มีจำนวนแตกต่างกัน เช่น สำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้า มีทั้งสิ้นอย่างน้อย 603 เป็นต้น (Hanson, 2005 : 80)²⁸

นอกจากนี้ CEN มีคณะกรรมการประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิคเฉพาะแขนงจำนวนมากกว่า 60,000 คน ซึ่งแต่ละกลุ่มก็จะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและควบคุมคุณภาพของมาตรฐานใหม่ๆ นอกจากนี้ องค์การนี้ยังมีความพร้อมในด้านการเงินและเทคโนโลยีเพราะได้รับการสนับสนุนโดยตรงจากคณะกรรมการสหภาพยุโรป (EC) และ EFTA ดังนั้นมาตรฐานต่างๆ ที่เคยออกใช้แล้วก็จะถูกทบทวน และสร้างมาตรฐานใหม่ที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกๆ ห้าปี เพื่อให้มาตรฐานมีความทันสมัยอยู่เสมอ ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นที่ผู้ประกอบการของไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับมาตรฐานต้องติดตามการพัฒนามาตรฐานใหม่อย่างใกล้ชิด

กระบวนการกำหนดมาตรฐานแห่งสหภาพยุโรปมีลักษณะเหมือนกับระบบของสหรัฐอเมริกาโดยที่มาตรฐานทุกรายการจะต้องมีกระบวนการพัฒนาและรับรองที่โปร่งใสหน่วยงานหรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจะต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการทั้งหมด และ เมื่อมาตรฐานได้พัฒนาเสร็จแล้วจะต้องได้รับการรับรองจากทุกฝ่าย ทั้งนี้การพัฒนามาตรฐานใหม่ๆ จะเริ่มจากการเรียกร้องจากภาคอุตสาหกรรมหรือของสังคมถึงความจำเป็นของมาตรฐานใหม่ จากนั้นคณะกรรมการจะรับไปศึกษาความเป็นไปได้ทางเทคนิคโดยอาศัยฐานความรู้เดิมที่มีอยู่ ถ้าไม่มีก็อาจจะพิจารณาร่วมกับองค์กรมาตรฐานของประเทศอื่น เช่น สหรัฐอเมริกา (ผ่านสนธิสัญญาเวียนนาที่เป็นความร่วมมือทางเทคนิคระหว่าง ISO กับ CEN) หรือ อาจต้องตั้งคณะกรรมการขึ้นใหม่เพื่อพัฒนาเป็นการเฉพาะ จากนั้นเมื่อมาตรฐานพัฒนาเรียบร้อยแล้วก็ต้องนำเข้าสู่กระบวนการหยั่งเสียงก่อนที่จะนำไปประกาศใช้ต่อไป

²⁸ กระทรวงพาณิชย์. *อ้างแล้ว* เจริญธรรมที่ 22.

3.13 การใช้มาตรการกีดกันของต่างประเทศที่มีผลต่อประเทศไทย

3.13.1 กฎหมาย/กฎระเบียบใหม่ของสหภาพยุโรปที่มีผลต่อประเทศไทย

สหภาพยุโรป ให้ความสำคัญมากที่สุดในด้านความปลอดภัยของผู้บริโภค²⁹ การป้องกันสิ่งแวดล้อม และการสงวนทรัพยากรธรรมชาติ จึงมีความสำคัญต่อการค้าเพิ่มมากขึ้น ประกอบด้วย

1) ระเบียบมาตรฐานการออกแบบสินค้าที่ใช้พลังงานต้องติดฉลาก EuP คณะกรรมาธิการยุโรปฝ่ายวิสาหกิจ (DG Enterprise) ได้จัดทำข้อเสนอแนะ สำหรับระเบียบว่าด้วยข้อกำหนดในการออกแบบสินค้าที่ใช้พลังงานเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Directive on Eco-design Requirements for Energy-using Products หรือ EuP Directive) เพื่อให้คณะมนตรีและ สหภาพยุโรปพิจารณา เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วจะประกาศเป็นระเบียบได้ ซึ่งประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปต้องออกกฎหมายตามระเบียบดังกล่าวภายใน 31 ธันวาคม 2548 เพื่อให้กฎหมายมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2549 โดยสาระสำคัญระบุว่า สินค้า EuP คือสินค้าที่ใช้พลังงานทุกประเภท ทั้งพลังงานไฟฟ้า พลังงานจาก fossil และพลังงานประเภท renewable fuels รวมถึงชิ้นส่วนของสินค้าที่จำหน่ายเป็นอะไหล่ สินค้าที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ เครื่องใช้ไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในครัวเรือน และสำนักงาน เช่น เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องซักผ้า เครื่องล้างจาน คอมพิวเตอร์ ตู้เย็น อุปกรณ์ทำความร้อน เป็นต้น ที่ผลิตและจำหน่ายได้ในตลาดสหภาพยุโรป ต้องประทับตรา CE หรือเป็นสินค้าที่ใช้มาตรฐานร่วมของสหภาพยุโรป หรือได้รับฉลากแสดงว่าเป็นสินค้าที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม หรือ Eco-label ของสหภาพยุโรปเท่านั้น และให้ผู้ผลิตและตัวแทนสินค้าต้องประเมินสินค้าที่ผลิตว่าได้มาตรฐานตามที่กำหนดหรือไม่ รวมทั้งต้องมีเอกสารทางเทคนิคทั้งหมดที่มีรายงานการตรวจสอบประกอบ และเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเป็นหลักฐาน สามารถให้หน่วยงานของรัฐตรวจสอบด้วย

2) ตรา CE เป็นสัญลักษณ์รับรองคุณภาพสินค้า ตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยของผู้บริโภค ซึ่งไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ไม่เป็นการทำลายสิ่งแวดล้อม สินค้าที่ต้องได้รับตรา CE ได้แก่ ของเด็กเล่น เครื่องจักรกล อุปกรณ์ก่อสร้าง อุปกรณ์ใช้แก๊ส เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น

3) การรับผิดชอบต่อสินค้า โดยสินค้าทุกชนิดที่นำเข้าสู่ตลาดมีกฎหมายระบุไว้ว่า สินค้าใดเป็นต้นเหตุก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้บริโภคด้านสุขภาพอนามัยของผู้ใช้หรือสิ่งแวดล้อม ผู้ผลิตสินค้าต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น ในวงเงินไม่เกิน 100 ล้านยูโร หากเป็นสินค้า

²⁹ สำนักงานคณะกรรมการบริหารนโยบายการนำเข้า. (2547). *การใช้มาตรการกีดกันของต่างประเทศที่มีผลต่อประเทศไทย. สำนักยุโรป เอเชียใต้ ตะวันออกกลาง และแอฟริกา; กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. ม.ป.ท..*

นำเข้า ผู้นำเข้าต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้านั้น ยกเว้น สินค้าเกษตรที่ยังไม่ได้แปรรูป

4) การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycling) กำหนดให้มีการนำวัสดุบรรจุสินค้า หีบห่อต่างๆ กลับมาใช้ใหม่ในอัตราสูงกว่าร้อยละ 50 (ในสหภาพยุโรป กำหนดไว้ที่ร้อยละ 25-45)

5) ระบบ HACCP เป็นระบบควบคุมการผลิตสินค้าให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ทุกขั้นตอนจากสภาพที่เป็นวัตถุดิบ ไปจนถึงผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป ใช้ตามที่ สหภาพยุโรปกำหนด ทั้งนี้เยอรมนีมี Food Law และข้อกำหนดอื่นๆ ที่เข้มงวด รัดกุมอยู่แล้วสำหรับการผลิต สินค้าอาหารเพื่อการบริโภค

6) กฎระเบียบเกี่ยวกับเศษเหลือทิ้งจากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ โดยสหภาพยุโรปได้ออกกฎระเบียบนี้เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เศษเหลือทิ้งมีจำนวนมากขึ้น และส่งเสริมให้มีการนำมาใช้ใหม่ (reuse/recycle) มีการคืนสภาพ (recovery) เพื่อลดความเสี่ยงและผลกระทบที่จะมีผลต่อสภาวะแวดล้อม อันเกิดจากการกำจัดและทำลายเศษเหลือทิ้งจากผลิตภัณฑ์ ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจะมีผลบังคับใช้วันที่ 1 มกราคม 2551 กับผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องคือ อุปกรณ์สำหรับครัวเรือนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก อุปกรณ์โทรคมนาคม อุปกรณ์สำหรับใช้อุปโภค อุปกรณ์ให้แสงสว่าง เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ของเล่นเด็ก ระบบอุปกรณ์เครื่องมือทางการแพทย์ เครื่องมือวัดหรือควบคุมต่างๆ เครื่องขยายเครื่องคัมอัด โนมัติ รวมทั้งเครื่องคัมร้อน/เย็น บรรจุขวด/กระป๋อง และผลิตภัณฑ์ชนิดอื่นๆ

7) ร่างระเบียบว่าด้วยการควบคุมเคมีภัณฑ์ โดยคณะกรรมการยุโรปประกาศร่างระเบียบว่าด้วยการควบคุมเคมีภัณฑ์ เมื่อ 7 พฤษภาคม 2546 คาดว่าจะมีผลบังคับใช้ภายในปี 2548 โดยการใช้ระบบ REACH (Registration, Evaluation and Authorization of Chemicals) ในการควบคุมเคมีภัณฑ์ ซึ่งประกอบด้วย การจดทะเบียน การประเมินและการอนุญาตให้ผลิต/จำหน่าย/นำเข้าในสหภาพยุโรป และกำหนดให้ก่อนใช้สารเคมีในการผลิตสินค้าต้องผ่านการประเมิน/ทดสอบ และการจดทะเบียนโดยรัฐ รวมทั้งผู้นำเข้าและผู้ผลิตสินค้าในสหภาพยุโรปต้องระบุนายการสารเคมีทั้งหมดที่ใช้เป็นส่วนประกอบในผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะครอบคลุมสินค้าในวงกว้าง ได้แก่ อาหาร ยา กระจกใส เหล็กกล้า รถยนต์ ผลิตภัณฑ์ไฟฟ้า เฟอร์นิเจอร์ สิ่งทอ ของเล่น ผลิตภัณฑ์เวชภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์ก่อสร้าง เป็นต้น

8) การเพิ่มรายชื่อสารอันตรายเพื่อคุ้มครองสุขภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภค และไม่ให้อายุการใช้งาน โดยคณะกรรมการยุโรปได้ประกาศระเบียบเกี่ยวกับรายชื่อสารอันตรายในกลุ่ม Carcinogens (สารที่ก่อให้เกิดมะเร็ง) และ Mutagens & Substances Toxic to Reproduction

(สารพิษที่นำมาผลิตใหม่) เพื่อคุ้มครองสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้บริโภค และไม่ให้อ่างจำหน่ายในท้องตลาด โดยเพิ่มรายชื่อสารอันตรายในกลุ่มดังกล่าว

9) ข้อบังคับห้ามการใช้ผลิตภัณฑ์ไม้ซึ่งมีส่วนผสมของสารหนู โดย คณะกรรมการยุโรปได้ประกาศระเบียบข้อบังคับห้ามการใช้ผลิตภัณฑ์ไม้ซึ่งมีส่วนผสมของสารหนูในการรักษาสภาพไม้ เพื่อไม่ให้ผุกร่อนหรือถูกทำลายโดยแมลง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสารประกอบในสูตรของ Copper– Chromium–Arsenic (CCA) เพื่อความปลอดภัยด้านสุขภาพ มีผลบังคับใช้ 30 มิถุนายน 2547 โดยกำหนดห้ามใช้ไม้ที่มีสาร CCA สำหรับการใช้ในบ้านเรือน หรือในเครื่องมือเครื่องใช้และอุปกรณ์ทุกชนิดที่มีความเสี่ยงต่อการสัมผัสกับคนหรือสัตว์ และสินค้าที่คนหรือสัตว์บริโภค ส่วนการใช้ไม้ที่มีสาร CCA สำหรับการติดตั้งเพื่อการอุตสาหกรรม (Industrial Installation) มีข้อห้ามบางประการ เช่น การต่อเรือแพแพ อุปกรณ์ในการประมงและเลี้ยงสัตว์น้ำ เป็นต้น โดยการใช้สำหรับการติดตั้งเพื่อการอุตสาหกรรม ต้องมีการปิดฉลากบนไม้ทุกชิ้น “For Professional and Installation Use Only, Contains arsenic” และบนหีบห่อบรรจุภัณฑ์จะต้องมีฉลากเตือน “Wear gloves when handling this wood. Wear a dust mask and eye protection when cutting or otherwise crafting this wood. ทั้งนี้ อาจหันไปใช้สารอื่นทดแทน ซึ่งมีผลในการรักษาสภาพไม้จากการผุกร่อนได้ผลเชิงเดียวกับสาร CCA เช่น สาร ACQ-Ammoniac Copper Quaternary และสาร CBA-Copper Boron Azole (จากผลการทดลองของมหาวิทยาลัยฟลอริดา www.healthybuilding.net) เป็นต้น

3.13.2 โอกาส/ผลกระทบจากปัจจัยอื่น

1) ผลกระทบ

(1) สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน เป็นประเทศสมาชิก สหภาพยุโรป ส่งผลให้การค้าระหว่างไทย-เยอรมนี ได้รับผลกระทบจากปัญหาการค้าทวิภาคระหว่างไทย-สหภาพ ยุโรปด้วย เนื่องจากผู้ผลิต สินค้าไทยมีต้นทุนในการผลิตสินค้าที่เกิดจากการต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของ สหภาพ ยุโรป³⁰

(2) เมื่อกฎระเบียบใหม่ๆ ของ สหภาพยุโรป มีผลบังคับใช้ในอนาคตย่อมส่งผลกระทบ และเป็นอุปสรรคต่อการส่งออกของไทย เช่น สินค้าเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ เช่น ของเล่น และ อุปกรณ์กีฬา เนื่องจากผู้ผลิตและผู้ส่งออกจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในการออกแบบและผลิตสินค้าให้เป็นไปตามข้อกำหนดดังกล่าว ที่เข้มงวดมากขึ้น ทำให้จะต้องมีการปรับตัวด้านการผลิต โดยหันไปใช้ วัตถุดิบอื่นทดแทน เพื่อให้สามารถเข้าตลาด สหภาพยุโรปได้

³⁰ เรื่องเดียวกัน.

2) โอกาส

(1) สินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยมีศักยภาพที่จะขยายตลาดในเยอรมนี ได้มาก โดยเฉพาะ ผัก ผลไม้แช่แข็งและแปรรูป เช่น มะเขือเทศ มะม่วง เนื่องจากมีความต้องการสูง และมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ผู้ผลิตต้องได้รับการรับรอง คุณภาพสินค้าตามกฎระเบียบของสหภาพยุโรปด้วย

(2) การขยายสมาชิก

สหภาพยุโรป โดยมีสมาชิกใหม่เพิ่มขึ้นอีก 10 ประเทศ นับตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2547 ประกอบด้วย ไชปรัส เซ็ก เอสโทเนีย ฮังการี ลัตเวีย ลิทัวเนีย มอลตา โปแลนด์ สโลวัก และสโลวีเนีย จะส่งผลให้สินค้าที่ไทยส่งออกไปขายในประเทศเหล่านี้มีอัตราภาษีขาเข้าต่ำลง ได้แก่ รถแวน รถปิคอัพ อุปกรณ์ไฟฟ้า ชุดชั้นใน เป็นต้น ทำให้การส่งออกของไทยขยายตัวมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ภายใต้อาณัติของสินค้าบางชนิด เช่น ข้าว ปลากระป๋อง ผลไม้กระป๋อง ที่ต้องเสียภาษีสูงขึ้น